

KANCELARIA SENATU
BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 13 grudnia 2010 r.

Opinia

do ustawy – Kodeks wyborczy oraz ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Kodeks wyborczy (druki nr 1052 i 1053)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. – Kodeks wyborczy wraz z ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Kodeks wyborczy zastępuje pięć ustaw regulujących procedurę (ordynację) wyborczą do organów władzy publicznej wybieranych w wyborach powszechnych:

- 1) do Sejmu i Senatu,
- 2) do Parlamentu Europejskiego,
- 3) do rad gmin, rad powiatów i sejmików województwa,
- 4) Prezydenta RP,
- 5) wójtów, burmistrzów i prezydentów.

Ustawa rozciąga na wszystkie z tych wyborów, instytucje prawa wyborczego stosowane dotychczas w niektórych tylko wyborach. Przede wszystkim chodzi tu o głosowanie przez pełnomocnika dla osób niepełnosprawnych oraz osób powyżej 75 roku życia. Ustala się też jednolite godziny głosowania oraz możliwość głosowania dwudniowego.

Ustawa wprowadza także dla wyborców przebywających za granicą możliwość głosowania korespondencyjnego. Możliwość ta nie dotyczy jednak wyborów do rad i wyborów wójtów, ponieważ w tych wyborach głosowanie za granicą w ogóle nie jest przeprowadzane.

II. Uwagi ogólne

Choć celem ustawy zastępującej pięć ustaw regulujących procedurę (ordynację) wyborczą do organów władzy publicznej wybieranych w wyborach powszechnych powinno być ujednoczenie instytucji prawnych występujących we wszystkich lub w kilku regulowanych wyborach, proponowana ustawa nie spełnia tego celu. Pomimo, że posiada część wspólną, która powinna dotyczyć wszystkich wyborów (dział I – Przepisy wstępne), wiele instytucji jest bez potrzeby regulowanych osobno w poszczególnych działach, a niejednokrotnie inaczej niż w dziale I.

Podobną wadą proponowanej ustawy jest to, że w sytuacji kiedy pewne instytucje są dla niektórych wyborów identyczne (np. w wyborach do Sejmu i Senatu, albo w wyborach do rad gmin powyżej 40 tys. mieszkańców, do rad powiatów i do sejmików województw), ustawa zawiera wiele identycznych, powtarzających się w przypadku każdego rodzaju organów przepisów, co znacznie zwiększa jej objętość. Tymczasem odpowiednią techniką w takich sytuacjach jest unormowanie danej instytucji przy okazji regulacji wyborów do pewnego rodzaju organów, która pojawia się w ustawie po raz pierwszy, a następnie stosowanie ogólnego albo – w razie potrzeby – szczególnego odesłania do instytucji uregulowanej wcześniej.

Paradoksalnie, zastosowana, rozwlekła technika spowodowała, że przy kopiowaniu przez redaktorów ustawy stosownych fragmentów dotychczasowych ustaw, nie uniknięto znacznej liczby pomyłek. Nie zauważono też, przy kompilowaniu tekstów dotychczasowych ordynacji wyborczych, że wiele w zasadzie identycznych instytucji posiadało różne nazwy. Owe różne nazwy utrzymano w proponowanej ustawie. Różnice te jednak w nowej wspólnej ustawie nabierają nowego znaczenia; zgodnie bowiem z utrwaloną regułą tworzenia prawa, tej samej instytucji nadaje się taką samą nazwę, jeśli zaś stosuje się różne nazwy, powinno to prowadzić do wniosku, że chodzi o różne instytucje. W praktyce stosowania tej ustawy, będzie to oznaczało konieczność twórczej interpretacji ustawy przez podmioty mające konkluzywny wpływ na jej stosowanie. W niektórych przypadkach ta niejednolitość będzie wprowadzać w błąd wyborców; np. przy proponowanej w ustawie różnej definicji głosu nieważnego. Inaczej jest taki głos definiowany w przypadku wyborów do Sejmu, inaczej w przypadku wyborów do rad gmin liczących powyżej 40 000 mieszkańców, rad powiatów i sejmików województw. Choć do wszystkich tych organów przeprowadza się wybory wedle formuły proporcjonalnej, to jednak wyborca nie będzie miał pewności czy jego głos oddany w pewnych warunkach jest ważny czy nie.

Ustawa zawiera 30 upoważnień do wydania rozporządzeń – 14 z nich jest dotkniętych różnego rodzaju wadami, większość wynika z niezgodności z art. 92 Konstytucji (brak wytycznych, niewłaściwa forma współuczestnictwa w wydaniu rozporządzenia).

Znaczna liczba wad ustawy, głównie o charakterze legislacyjnym i redakcyjnym (merytorycznie bowiem ustawa nie wprowadza znacznych zmian w stosunku do obecnych regulacji) skłania do wniosku, że ustawa nie powinna być uchwalona.

III. Uwagi szczegółowe do ustawy – Kodeks Wyborczy

- 1) **tytuł ustawy** – tradycyjnie nazwa "kodeks" nadawana jest ustawom będącym podstawą regulacji jakiejś gałęzi prawa. Kodeks wyborczy nie będzie aktem jednogałęziowym, w związku z tym powinno się nazwać tę ustawę "prawem" (akt podstawowy dla określonej dziedziny spraw, ale niemający charakteru jednorodnego ponieważ wkracza w różne gałęzie prawa i uwzględnia różne zasady właściwe dla tych gałęzi) albo "ordynacją" (akt regulujący w sposób wyczerpujący zasady prawa wyborczego i tryb przeprowadzenia wyborów). Konsekwencją uwzględnienia uwagi będzie zmiana oznaczenia jednostek redakcyjnych w ustawie, paragrafy zostaną zamienione na ustępy. Zmiana nazwy znajdzie swoje odzwierciedlenie również w przepisach ustawy, w których dotychczas ustawodawca posługuje się nazwą "kodeks";
- 2) **art. 2** – przepis zbędny, w związku z tym iż dla jego interpretacji konieczna jest analiza pozostałych przepisów ustawy. Istotą przepisu ogólnego jest to, iż jest on wspólny dla przepisów merytorycznych szczegółowych, w tym konkretnym przypadku charakteru takiego przepis ten nie ma. Stosowny przepis ogólny powinien być sformułowany w rozdziale – Przepisy wspólne dla głosowania (art. 35). Przepis ten powinien stanowić, iż głosować można osobiście albo przez pełnomocnika (**konieczna jest zmiana uchwalonego art. 35, który powtarza treść art. 2 i odsyła do rozdziału 7**);
Propozycja poprawek:
 - skreśla się art. 2;
 - w art. 35 w § 1 wyrazy ", z zastrzeżeniem przepisów rozdziału 7" zastępuje się wyrazami "albo przez pełnomocnika";
- 3) **art. 3** – przepis ten należy zharmonizować z przepisem karnym (art. 549), który penalizuje uczestniczenie więcej niż raz w głosowaniu "**w tych samych wyborach**";

Propozycja poprawki:

w art. 3 po wyrazie "W" dodaje się wyrazy "tych samych";

- 4) **art. 5 pkt 9** – przepis ten, obok funkcjonującego już cywilistycznego określenia "miejsce zamieszkania" oraz określenia administracyjnego "pobyt stały", wprowadza trzecie określenie – "stałe zamieszkanie". Definicja "stałego zamieszkania" jest w zasadzie identyczna z definicją "pobytu stałego" z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych ("Pobytem stałym jest zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania"). Brak jest uzasadnienia dla tworzenia kolejnego określenia dla tej samej instytucji prawnej. Chaos ten powiększa stosowanie określenia "miejscowość zamieszkania" w art. 133 § 1 pkt 2 (powinno być "miejsce zamieszkania"). Należy więc skreślić w art. 5 pkt 9, a w pozostałych przepisach określenie "stałe zamieszkanie" i "stałe zamieszkiwać" zastąpić "pobyt stały" lub "stałe przebywać" (art. 6 § 1 pkt 2 i pkt 3 lit a i b, art. 7 § 1 pkt 4 i 6, art. 15 § 1 i 9, art. 16 § 1 i 3, art. 25 § 3, art. 26 § 2, art. 27 § 2, art. 29 § 4, art. 31 § 4, art. 32 § 4, art. 47 § 2 pkt 2 i § 3, art. 176 § 2 i 5, art. 210 § 1, art. 268 § 5, art. 286 § 4, art. 347 oraz art. 397 § 1 pkt 1 i 2, § 3);

Propozycja poprawek:

- w art. 5 skreśla się pkt 9;

- w art. 6 w § 1 w pkt 2 oraz w pkt 3 w lit. a i b wyrazy "stałe zamieszkuje" zastępuje się wyrazami "stałe przebywa";

- w art. 7 w § 1:

a) w pkt 4 wyrazy "stałe zamieszkuje" zastępuje się wyrazami "stałe przebywa",

b) w pkt 6 wyrazy "stałe zamieszkiwać" zastępuje się wyrazami "stałe przebywać";

- w art. 15:

a) w § 1 wyrazy "stałe zamieszkałe" zastępuje się wyrazami "stałe przebywające",

b) w § 9 wyrazy "stałe zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stałe przebywających";

- w art. 16:

a) w § 1 i 3 wyrazy "stałe zamieszkali" zastępuje się wyrazami "stałe przebywający",

b) w § 3 wyrazy "stałego zamieszkania" zastępuje się wyrazami "stałego pobytu";

- w art. 25 w § 3 wyrazy "stałe zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stałe przebywających";

- w art. 26 w § 2 wyrazy "stałe zamieszkałe" zastępuje się wyrazami "stałe przebywające";

- w art. 27 w § 2 wyrazy "stałe zamieszkałe" zastępuje się wyrazami "stałe przebywające";

- w art. 29 w § 4 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 31 w § 4 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 32 w § 4 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 47:
 - a) w § 2 w pkt 2 wyrazy "stale zamieszkuje" zastępuje się wyrazami "stale przebywa",
 - b) w § 3 wyrazy "stale zamieszkującego" zastępuje się wyrazami "stale przebywającego" oraz wyrazy "stale zamieszkuje" zastępuje się wyrazami "stale przebywa";
- w art. 176 w § 2 i 5 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 210 w § 1 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 268 w § 5 wyrazy "stale zamieszkały" zastępuje się wyrazami "stale przebywający";
- w art. 286 w § 4 wyrazy "stale zamieszkałym" zastępuje się wyrazami "stale przebywającym";
- w art. 347 wyrazy "stale zamieszkałych" zastępuje się wyrazami "stale przebywających";
- w art. 397 w § 1:
 - a) w pkt 1 oraz w § 3 wyrazy "stale zamieszkałego" zastępuje się wyrazami "stale przebywającego",
 - b) w pkt 2 wyrazy "stale zamieszkały" zastępuje się wyrazami "stale przebywający";

5) **art. 7 § 2** – istotą ustaw ujednicających jest jednolite regulowanie podobnych spraw tam gdzie to możliwe i potrzebne; w konsekwencji należałoby jednolicie uregulować bierne prawo wyborcze w wyborach do różnych organów wymienionych w tych przepisach. Proponuje się więc by przepis § 2 przewidywał, że prawa wybieralności do wszystkich wymienionych w nim organów nie mają osoby wymienione w dotychczasowym pkt 1 lit. a i b;

Propozycja poprawki:

w art. 7 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba:

- 1) skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.);

6) **art. 8 § 1 i inne przepisy ustawy, w których posłużono się wyrazami "z zastrzeżeniem ..."** – posługiwanie się przez ustawodawcę techniką "zastrzeżeń" do innych przepisów tej samej ustawy. Mając na względzie wątpliwości interpretacyjne związane z posługiwaniem się tym środkiem technicznym, zasady techniki prawodawczej dotyczące struktury aktu, w tym wzajemnej relacji pomiędzy przepisami ogólnymi i szczególnymi (zasadami i wyjątkami od nich, zasadami i ich uszczegółowieniem), brak konsekwencji w zakresie posługiwania się tym środkiem techniki prawodawczej w obrębie całego aktu oraz fakt, iż w wielu przypadkach odesłania takie wprowadzają w błąd, wskazane byłoby wyeliminowanie z ustawy fragmentów przepisów, które takie "zastrzeżenia" formułują. Należy dodatkowo podkreślić, iż z punktu widzenia poprawnej legislacji w ogóle niedopuszczalne jest stosowanie takiej techniki w obrębie jednej podstawowej jednostki redakcyjnej (w obrębie jednego artykułu);

(uwaga ta dotyczy: art. 8 § 1, art. 23 § 10, art. 26 § 1, art. 27 § 1, art. 34 § 2, art. 35 § 1, art. 35 § 3, art. 51 § 1, art. 51 § 2, art. 52 § 5, art. 55 § 1, art. 74 § 2, art. 81 § 2 pkt 1, art. 82 § 4 pkt 1, art. 83 § 2 pkt 1, art. 84 § 2 pkt 1, art. 85 § 3 pkt 1, art. 94 § 1, art. 95 § 1, art. 111 § 5, art. 120 § 2 pkt 2, art. 176 § 1, art. 176 § 3, art. 176 § 9, art. 181 § 1 pkt 2, art. 203 § 3, art. 215 § 3, art. 229 § 2, art. 250 § 1, art. 252 § 2, art. 252 § 3, art. 282 § 1 pkt 5, art. 284 § 2, art. 284 § 3, art. 345, art. 353, art. 372 § 1 pkt 2, art. 374 § 2, art. 374 § 3, art. 374 § 4, art. 393 § 1, art. 397 § 4, art. 409 § 2, art. 425 § 1, art. 466 § 1, art. 511 § 2, art. 514 § 1);

7) **art. 8 § 7 i 9** – kierując się art. 252 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym należałoby wyrazy "szkoły wyższe" zastąpić wyrazem "uczelnie" (zgodność z terminologią wprowadzoną przez akt podstawowy dziedziny szkolnictwo wyższe);

Propozycja poprawek:

- w art. 8 w § 7 wyrazy "szkoły wyższe" zastępuje się wyrazem "uczelnie", wyrazy "szkołami wyższymi" zastępuje się wyrazami "uczelniami" oraz wyrazy "szkoły wyższej" zastępuje się wyrazami "uczelni";

- w art. 8 w § 9 wyrazy "szkoły wyższej" zastępuje się wyrazami "uczelni";

- 8) **art. 8 § 13** - kierując się zasadą konsekwencji terminologicznej w akcie normatywnym (§ 10 Zasad techniki prawodawczej) należałoby we wskazanym przepisie mówić nie o środku zaskarżenia, ale o **środku prawnym**. W przeważającej liczbie przepisów ustawodawca posługuje się bowiem tym ostatnim określeniem. Analogiczna uwaga dotyczy art. 401 § 4, art. 418, art. 426 § 2 oraz art. 467 § 2;

Propozycja poprawek:

- w art. 8 w § 13 wyrazy "na postanowienie nie przysługuje środek zaskarżenia" zastępuje się wyrazami "od postanowienia nie przysługuje środek prawny";

- w art. 401 § 4 wyrazy "na postanowienie sądu nie przysługuje środek zaskarżenia" zastępuje się wyrazami "od postanowienia sądu nie przysługuje środek prawny";

- w art. 418 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

"Od postanowienia komisarza wyborczego nie przysługuje środek prawny.";

- w art. 426 w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"Od orzeczenia Państwowej Komisji Wyborczej nie przysługuje środek prawny.";

- w art. 467 w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"Od orzeczenia Państwowej Komisji Wyborczej nie przysługuje środek prawny.";

- 9) **art. 12 § 1** – mając na względzie zasady techniki prawodawczej dotyczące formułowania przepisów zawierających wyliczenie oraz fakt, iż w tym konkretnym przypadku zdanie końcowe jest odrębnym przepisem, należałoby je wyodrębnić do osobnej jednostki redakcyjnej. Jednostka ta powinna być dodana między § 1 i § 2;

Propozycja poprawki:

- w art. 12:

a) w § 1 skreśla się zdanie drugie,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

"§ 1a. Jeden egzemplarz obwieszczenia jest przekazywany niezwłocznie komisarzowi wyborczemu.";

10) **art. 14 § 2** – zapewne chodzi tu o składy terytorialnych komisji wyborczych, a nie obwodowych, ponieważ obwodowe są w poprzednim paragrafie;

Propozycja poprawki:

w art. 14 w § 2 wyraz "obwodowych" zastępuje się wyrazem "terytorialnych";

11) **art. 15 § 1** – w przepisie tym należy skreślić wyraz "stały". Ustawodawca posługuje się nazwą "rejestr wyborców", a nie "stały rejestr wyborców"; poza tym stałość rejestru powinna wynikać z jego konstrukcji, a nie nazwy. Uwaga dotyczy również art. 181 § 4 i 8, art. 381 § 2 oraz art. 383 § 1;

Propozycja poprawki:

- w art. 15 w § 1 wyrazy "Stały rejestr" zastępuje się wyrazem "Rejestr";

- w art. 181 w § 4 i 8, w art. 381 w § 2 oraz w art. 383 § 1 skreśla się wyraz "stałym";

12) **art. 15 § 8** – przepis ten powtarza treść art. 15 § 1 i 2 i w związku z tym jest zbędny.

Propozycja poprawki:

w art. 15 skreśla się § 8;

13) **art. 18 § 2** – poprawka redakcyjna: wyraz "wypadku" zastępuje się wyrazem "przypadku". Analogiczna uwaga dotyczy art. 40 § 3, art. 43 § 2, art. 45 § 4, art. 47 § 3 i 4, art. 91 § 2, art. 110 § 3, art. 131 § 5 pkt 3 i 4, art. 137 § 1 pkt 3, art. 138 § 1, art. 168 § 4, art. 202 § 1, art. 205 § 2, art. 215 § 5, art. 222 § 2, art. 248 § 3, art. 265 § 3, art. 296 § 3 i 5, art. 297 § 3, art. 302 § 3 pkt 1, art. 303, art. 307 § 4, art. 322 § 2, art. 330 § 5, art. 407 § 2 pkt 1, art. 408 § 2 pkt 2, art. 409 § 4 pkt 2 oraz art. 437 § 2.

Propozycja poprawki:

w art. 18 w § 2, w art. 40 w § 3, w art. 43 w § 2, w art. 45 w § 4, w art. 47 w § 3 i 4, w art. 91 w § 2, w art. 110 w § 3, w art. 131 w § 5 w pkt 3 i 4, w art. 137 w § 1 w pkt 3 we wprowadzeniu do wyliczenia, w art. 138 w § 1, w art. 168 w § 4, w art. 202 w § 1 w pkt 2, w art. 205 w § 2, w art. 215 w § 5, w art. 222 w § 2, w art. 248 w § 3, w art. 265 w § 3, w art. 296 w § 3 i 5, w art. 297 w § 3, w art. 302 w § 3 w pkt 1, w art. 307 w § 4, w art. 322 w § 2, w art. 330 w § 5, w art. 407 w § 2 w pkt 1, w art. 408 w § 2 w pkt 2, w art. 409 w § 4 w pkt 2 oraz w art. 437 w § 2 wyraz "wypadku" zastępuje się wyrazem "przypadku";

14) **art. 22** – **po pierwsze**, przepis ten nie respektuje zasad techniki prawodawczej dotyczących budowy przepisu zawierającego wyliczenie. Część wspólna (zdanie

końcowe) powinna znaleźć się po ostatnim punkcie wyliczenia i zawierać elementy odnoszące się do wszystkich elementów wyliczenia (jeżeli to jest niemożliwe, część przepisu, do której nie da się odnieść zdania końcowego powinna być wyłączona do odrębnej jednostki redakcyjnej, w tym konkretnym przypadku do odrębnej delegacji). **Po drugie**, analizowany przepis upoważniający nakłada pośrednio (określając zakres spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniu) na urzędy gmin obowiązek przekazywania właściwym organom wyborczym okresowych informacji o liczbie wyborców objętych rejestrem wyborców. Obowiązek taki powinien wynikać wprost z przepisów merytorycznych ustawy, natomiast rozporządzenie może określić sposób realizacji takiego obowiązku. Możliwe jest dodanie przepisu nakładającego taki obowiązek do art. 15 jako § 13;

Propozycja poprawki:

- w art. 15 dodaje się § 13 w brzmieniu:

"§ 13. Urząd gminy przekazuje właściwym organom wyborczym okresowe informacje o liczbie wyborców objętych rejestrem wyborców.";

- w art. 22:

a) skreśla się pkt 4,

b) dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

"§ 2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych dotyczących obywateli tych państw wpisanych do rejestru wyborców oraz skreślonych z rejestru wyborców, jak również obywateli polskich chcących korzystać z praw wyborczych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, uwzględniając w szczególności formę i terminy wymiany tych informacji, a także konieczność zapewnienia ochrony danych osobowych.";

15) **art. 23 § 5** – przepis ten jest zbędny. Jego treść zawarta jest w art. 23 § 6;

Propozycja poprawki:

w art. 23 skreśla się § 5;

16) **art. 23 § 7 i 8** – przepisy te zamiast powtarzać treść art. 15 § 7 i 9 powinny do nich odsyłać;

Propozycja poprawki:

w art. 23:

a) w § 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"W tej części spisu wyborców wymienia się dane, o których mowa w art. 15 § 7.",

b) w § 8 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"W tej części spisu wyborców wymienia się dane, o których mowa w art. 15 § 9.";

17) **art. 23 § 9** – przepis ten jest zbędny. Jego treść powtarza 23 § 7 i 8;

Propozycja poprawki:

w art. 23 skreśla się § 9;

18) **art. 25 § 5** – przepis powinien odsyłać do art. 23 § 7 i 8, ponieważ bez § 8 obywatele UE nie będą mogli korzystać z art. 25;

Propozycja poprawki:

w art. 25 w § 5 wyrazy "art. 23 § 7" zastępuje się wyrazami "art. 23 § 7 i 8";

19) **art. 26 § 4** – zestawiając ten przepis z art. 6 § 2 oraz art. 23 § 1 należy stwierdzić, iż przepis ten nie zawiera żadnej nowości normatywnej i w związku z tym jest zbędny. Już z art. 15 § 5 wynika, że w wykazie osób przebywających w zakładzie karnym, które zamierzają wziąć udział w wyborach nie zamieszcza się osób niemających prawa wybierania;

Propozycja poprawki:

w art. 26 skreśla się § 4;

20) **art. 27 § 3** – wydaje się, że w odniesieniu do skoszarowanych policjantów, funkcjonariuszy BOR, SG, PSP oraz SW odpowiednie zastosowanie powinien znaleźć również art. 27 § 2.

Propozycja poprawki:

w art. 27 w § 3 wyrazy "Przepis § 1" zastępuje się wyrazami "Przepisy § 1 i 2";

21) **art. 30 pkt 1** – **po pierwsze**, mając na względzie, iż zakres spraw przekazanych do uregulowania musi być szczegółowy (dostatecznie precyzyjny) należałoby w pkt 1 we wprowadzeniu do wyliczenia skreślić wyrazy "w szczególności". **Po drugie** analizując zdanie końcowe w pkt 1 należy stwierdzić, iż kwestie miejsca, czasu i formy

udostępnienia spisu wyborców należą do zakresu spraw przekazanych do uregulowania, a nie wytycznych i w związku z tym powinny znaleźć się w wyliczeniu zawartym w tym punkcie, jako lit. f;

Propozycja poprawki:

w art. 30 w pkt 1:

a) we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy "w szczególności",

b) w lit. e na końcu dodaje się przecinek oraz dodaje się lit. f w brzmieniu:

"f) miejsce, czas i formę udostępniania spisu wyborców",

c) w zdaniu końcowym skreśla się wyrazy ", miejsce, czas i formę udostępnienia spisu wyborców";

22) **art. 30 pkt 1 zdanie końcowe** – wbrew treści przepisu, spisy zróżnicowane są nie ze względu na status gminy, lecz ze względu na to, czy ulice w danej miejscowości (nie gminie) mają nazwy;

Propozycja poprawki:

w art. 30 w pkt 1 w zdaniu końcowym skreśla się wyrazy "dla gmin mających status miasta oraz";

23) **art. 37 § 2** – zgodnie z § 11 Zasad techniki prawodawczej w ustawie nie zamieszcza się wypowiedzi, które nie służą wyrażaniu norm prawnych. Do tego rodzaju wypowiedzi zaliczyć należy "informację". Mając na względzie przytoczoną zasadę techniki prawodawczej należy stwierdzić, iż art. 37, jako nienormatywny, jest zbędny. Uwaga ta dotyczy szeregu przepisów ustawy, w których ustawodawca odsyła adresata do bliżej niezdefiniowanych przepisów szczególnych kodeksu. Wszystkie tego rodzaju przepisy powinny być z ustawy wyeliminowane.

(uwaga ta dotyczy: art. 37 § 2, art. 65 § 3 i 4, art. 79, art. 86, art. 91 § 4, art. 97 § 2, art. 108 § 2, art. 113, art. 128 § 1, art. 150 § 4);

Propozycja poprawek:

- w art. 37 skreśla się § 2;

- w art. 65 skreśla się § 3 i 4;

- skreśla się art. 79;

- skreśla się art. 86;

- w art. 91 skreśla się § 4;

- w art. 97 w § 2 skreśla się wyrazy "na zasadach, w formach i w miejscach, określonych przepisami kodeksu";
- w art. 108 skreśla się § 2;
- skreśla się art. 113;
- w art. 128 skreśla się § 1;
- w art. 150 skreśla się § 4;

24) **art. 38 § 4** – mężem zaufania przy obwodowej komisji wyborczej może być tylko osoba, która spełnia warunki formalne zdefiniowane w przepisach ustawy. Osoby, które nie legitymują się odpowiednim zaświadczeniem nie są mężami zaufania. W związku z tym, doprecyzowanie, iż mężowie zaufania mają prawo być obecni podczas czynności obwodowej komisji wyborczej jedynie **na podstawie zaświadczenia wydanego zgodnie z przepisami kodeksu**, jest zbędne;

Propozycja poprawki:

w art. 38 w § 4 skreśla się wyrazy ", na podstawie zaświadczenia wydanego zgodnie z przepisami kodeksu,";

25) **art. 39 § 5, art. 43 § 2** – w pierwszym przepisie komisja stwierdza czy pieczęcie są nienaruszone na wejściu do lokalu oraz pakietach z kartami i ze spisem, a w drugim – na urnie i na pakiecie z kartami;

Propozycja poprawki:

- w art. 39 § 5 otrzymuje brzmienie:

"§ 5. Przed rozpoczęciem głosowania w drugim dniu obwodowa komisja wyborcza stwierdza protokolarnie, czy pieczęcie na wejściu do lokalu komisji, na urnie, a także na pakietach z kartami do głosowania oraz ze spisem wyborców są nienaruszone.",

- w art. 43 w § 2 zdanie czwarte otrzymuje brzmienie:

"Przepis art. 39 § 5 stosuje się.";

26) **art. 39 § 7** – mając na względzie art. 159 § 3, należy wyeliminować z przepisu wskazanie, w jakiej formie (jakim aktem) PKW rozstrzyga w sprawach określonych w przepisie. Uwaga ta dotyczy również: art. 64, art. 152 § 7, art. 153 § 4, art. 296 § 5, art. 298 § 2, art. 321 § 1 oraz art. 342 § 2;

Propozycja poprawek:

- w art. 64 we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy "w drodze uchwały";
- w art. 152 w § 7 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy ", określi, w drodze uchwały" zastępuje się wyrazem "określi"; - **tylko w przypadku odrzucenia uwagi do art. 152 § 7**
- w art. 153 w § 4 we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy "w drodze uchwały"; - **tylko w przypadku odrzucenia uwagi do art. 153 § 4**
- w art. 296 w § 5 skreśla się wyrazy ", w drodze uchwały,";
- w art. 298 w § 2 skreśla się wyrazy "w drodze uchwały";
- w art. 321 w § 1 skreśla się wyrazy ", w drodze uchwały,";
- w art. 342 w § 2 skreśla się wyrazy "w drodze uchwały";

27) **art. 39 § 8** – mając na względzie, iż na podstawie pkt 2 i 3 tego paragrafu zostaną wydane przepisy wykonawcze odnoszące się do obwodów do głosowania utworzonych na polskim statku morskim i za granicą, stosowanie do takich obwodów rozporządzenia wydanego na podstawie § 6 tego artykułu jest nieuzasadnione. W związku z tym konieczna jest modyfikacja wprowadzenia do wyliczenia w § 8;

Propozycja poprawki:

w art. 39 w § 8 wyrazy "Przepisy § 1-7" zastępuje się wyrazami "Przepisy § 1-5 i 7";

28) **art. 44 § 1** – należy go skreślić, powtarza art. 99 § 2;

Propozycja poprawki:

w art. 44 skreśla się § 1;

29) **art. 48 § 4** – przepis ten powtarza treść art. 47 § 2 pkt 1 i związku z tym jest zbędny;

Propozycja poprawki:

w art. 48 skreśla się § 4;

30) **art. 51 § 4** – należy skreślić wyrazy "zgłoszeni przez komitety wyborcze"; innych mężów zaufania nie ma;

Propozycja poprawki:

w art. 51 w § 4 skreśla się wyrazy "zgłoszeni przez komitety wyborcze";

31) **art. 52 § 3 pkt 1 *in fine*** – przepis ten stanowi, iż udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 49 § 3 nie jest wymagane. Wyborca "dokumentuje" (udowadnia swój

wiek) przez sam fakt podania daty urodzenia i numeru PESEL (art. 51 § 2). Mając to na względzie, część przepisu dotycząca dokumentowania wieku jest zbędna.

Propozycja poprawki:

w art. 52 w § 3 w pkt 1 skreśla się wyrazy "udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 50 § 3, nie jest wymagane";

32) **art. 54 § 1** – na paragraf ten składają się dwa przepisy: pierwszy przyznający prawo cofnięcia pełnomocnictwa i drugi określający tryb cofnięcia pełnomocnictwa. Mając na względzie zasady techniki prawodawczej dotyczące oznaczania jednostek redakcyjnych aktu normatywnego (w tym dotyczące struktury artykułu) należałoby rozdzielić § 1 na dwie odrębne, następujące po sobie jednostki redakcyjne;

Propozycja poprawki:

w art. 54:

a) w § 1 skreśla się zdanie drugie,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

"§ 1a. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.";

33) **art. 55 § 1** – zestawiając ze sobą art. 55 § 1 i 2 oraz art. 48 § 1 należy stwierdzić, iż art. 55 § 1 powinien odsyłać do art. 48 § 2 – 6, a nie do całego art. 48;

Propozycja poprawki:

w art. 55 w § 1 po wyrazach "art. 48" dodaje się wyrazy "§ 2 – 6";

34) **art. 59 § 3** – zamiast "art. 31 § 3" powinno być art. "32 § 3";

Propozycja poprawki:

w art. 59 w § 3 wyrazy "art. 31 § 3" zastępuje się wyrazami "art. 32 § 3";

35) **art. 71 § 5, art. 455 § 5, art. 479 § 5, art. 504 § 5** – skreślić wyrazy "i każdą ze stron parafują"; zdaniem przedstawiciela KBW z parafowaniem jest dużo kłopotów w praktyce, a nie pełni ono żadnej funkcji gwarancyjnej lub zabezpieczającej podstawowe zasady wyborcze. Ponadto, inne przepisy ustawy w podobnych sytuacjach nie przewidują parafowania (**art. 233 § 4 i art. 275 § 4**)

Propozycja poprawek:

- w art. 71 w § 5 skreśla się wyrazy "i każdą ze stron parafują",
- w art. 455 w § 5 skreśla się wyrazy "i każdą ze stron parafują",
- w art. 479 w § 5 skreśla się wyrazy "i każdą ze stron parafują",
- w art. 504 w § 5 skreśla się wyrazy "i każdą ze stron parafują",

36) **art. 72 § 2 i 3** – zasady podawania wyników głosowania do publicznej wiadomości określone zostały w art. 73, a nie w art. 71. Mając to na względzie konieczna jest korekta odesłań w art. 72 § 2 i 3;

Propozycja poprawki:

w art. 72 w § 2 i 3 wyrazy "art. 71" zastępuje się wyrazami "art. 73";

37) **art. 74 § 1 i 2** – zestawiając ten przepis z art. 72 § 1 należy stwierdzić, iż dwa przepisy do dokonania takiej samej czynności upoważniają dwa podmioty (art. 72 § 1 – obwodową komisję wyborczą, zaś art. 74 § 1 przewodniczącego tej komisji). Mając na względzie zapewnienie spójności w ustawie należałoby skorelować ze sobą przytoczone przepisy. Poza tym, na gruncie wyżej sformułowanej uwagi, rodzi się pytanie o wzajemną relację między przepisami art. 72 i art. 74, czy przypadkiem ustawodawca dwa razy nie stanowi o tym samym tylko z innego punktu widzenia, jeśli tak, należałoby połączyć ze sobą wskazane przepisy tak, aby wyeliminować niespójność między nimi oraz nie powtarzać dwa razy tych samych elementów norm prawnych (np. art. 74 § 2 powtarza upoważnienie sformułowane w art. 72 § 4). Poza tym zdanie drugie art. 74 § 1 powtarza treść art. 38 § 4 i w związku z tym jest zbędne;

Propozycja poprawek:

- w art. § 72:

- a) w § 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy "protokół głosowania w obwodzie" zastępuje się wyrazami ", w zapieczętowanej kopercie, jeden egzemplarz protokołu głosowania w obwodzie wraz z wyjaśnieniami komisji do zgłoszonych zarzutów, o których mowa w art. 71 § 6 i 7",
- b) w art. 74 skreśla się § 1 i 2;
- c) w art. 75 w § 1 wyrazy "art. 74" zastępuje się wyrazami "art. 72";

38) **art. 80 § 4** – sposób sformułowania przepisu powoduje, iż skrót "organizacja" należy odnieść również do partii politycznych i koalicji partii politycznych, co zgodne z wolą

ustawodawcy nie jest (konieczne jest doprecyzowanie przepisu w tym zakresie). Poza tym z art. 123 § 3 pkt 1 wynika, iż wolą ustawodawcy jest aby komitet wyborczy mogły tworzyć również stowarzyszenia zwykłe, natomiast art. 80 § 4 ich nie wymienia. Ponadto nasuwa się wątpliwość, co ustawodawca rozumie pod pojęciem "organizacja społeczna", czy chodzi także o inne organizacje społeczne (związki zawodowe, uczelniane organizacje studenckie, organizacje pracodawców i inne, zarówno posiadające jak i nie posiadające osobowości prawnej). Jeśli nie jest to zamiarem ustawodawcy, należałoby zamiast tego określenia wymienić tylko te organizacje, które mają być uprawnione do tworzenia komitetów.

Propozycja poprawki:

w art. 80 w § 4 wyrazy "stowarzyszenia i organizacje społeczne" zastępuje się wyrazami ", a także stowarzyszenia i stowarzyszenia zwykłe";

39) **art. 83 § 4** – stowarzyszenie nie ma numeru ewidencyjnego, ale numer Krajowego Rejestru Sądowego, zaś stowarzyszenie zwykłe nie jest wpisywane do rejestru, ale do ewidencji. W związku z tym należałoby w tym przepisie mówić o "numerze KRS, o ile organizacja taki numer posiada";

Propozycja poprawki:

w art. 83 w § 4 w pkt 1 wyrazy "numer ewidencyjny, pod którym organizacja jest wpisana do rejestru organizacji" zastępuje się wyrazami "numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, o ile organizacja taki numer posiada";

40) **art. 85 § 1 zdanie drugie** – przepis ten powtarza art. 80 § 1;

Propozycja poprawki:

w art. 85 w § 1 skreśla się zdanie drugie;

41) **art. 85 § 2** – w związku z treścią art. 299 przepis art. 85 § 2 jest zbędny;

Propozycja poprawki:

w art. 85 skreśla się § 2;

42) **art. 85 § 4** – należy skreślić ponieważ powtarza art. 120 § 2 pkt 1;

Propozycja poprawki:

w art. 85 skreśla się § 4;

43) **art. 85** – w artykule tym brakuje przepisu wskazującego, kto zawiadamia o utworzeniu komitetu wyborczego. Przepisy regulujące tę kwestie sformułowano w art. 81-84. W przypadku dodania takiego przepisu konieczna będzie zmiana odesłania w art. 91.

Propozycja poprawki:

- w art. 85 po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:

"§ 4a. Pełnomocnik wyborczy, o którym mowa w § 3 pkt 1, zawiadamia właściwy organ wyborczy o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców. W zawiadomieniu podaje się imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL obywateli tworzących komitet wyborczy.";

- w art. 91 w § 1 wyrazy "art. 85 § 5" zastępuje się wyrazami "art. 85 § 4a";

44) **art. 87 § 3** – w związku z tym, że stowarzyszenia zwykłego nie wpisuje się rejestru, przepisu nie da się zastosować w odniesieniu do komitetu wyborczego utworzonego przez stowarzyszenie zwykłe;

Propozycja poprawki:

w art. 87 w § 3 wyrazy "rejestru organizacji prowadzonego przez właściwy organ" zastępuje się wyrazami "Krajowego Rejestru Sądowego albo informacji o założeniu stowarzyszenia zwykłego, o której mowa w art. 40 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.);

45) **art. 88 § 1** – przepis ten jako odnoszący się zarówno do nazw komitetów wyborczych, jak i wzorców symboli graficznych takich komitetów powinien być zamieszczony w strukturze ustawy, jako odrębny artykuł, po art. 88;

Propozycja poprawki:

- w art. 88 skreśla się § 1;

- po art. 88 dodaje się art. 88a w brzmieniu:

"Art. 88a. Nazwa, skrót nazwy i wzorzec symbolu graficznego komitetu wyborczego korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla dóbr osobistych.";

46) **art. 88 § 4** – wpis do KRS nie obejmuje wzorca symbolu graficznego organizacji wpisanej do tego rejestru. W związku z tym, trudno ustalić cel przyświecający ustawodawcy w związku ze sformułowaniem takiego przepisu;

Propozycja poprawki:

w art. 88 skreśla się § 4;

47) **art. 89 § 1** – mając na względzie treść tego przepisu powinien być on umieszczony w strukturze aktu, jako § 6 w art. 87;

Propozycja poprawki:

- w art. 87 dodaje się § 6 w brzmieniu:

"§ 6. Nazwa i skrót nazwy komitetu wyborczego powinny odróżniać się wyraźnie od nazw i skrótów nazw innych komitetów wyborczych.";

- w art. 89 skreśla się § 1;

48) **art. 89 § 2** – należałoby doprecyzować w zdaniu pierwszym, iż ustawodawca stanowi o "wadzie zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego";

Propozycja poprawki:

w art. 89 w § 2 po wyrazach "wady zawiadomienia" dodaje się wyrazy "o utworzeniu";

49) **art. 90** – powtarza art. 120 § 3;

Propozycja poprawki:

skreśla się art. 90;

50) **art. 91 § 3** – mając na względzie, iż zgodnie m.in. z art. 205 § 3 skarga będzie wnoszona do Sądu Najwyższego, a sąd nie jest organem wyborczym, należy skreślić art. 91 § 3 albo skorelować go z przepisami szczególnymi (np. wykreślając wyraz "wyborczego");

Propozycja poprawki:

w art. 91 w § 3 skreśla się wyraz "wyborczego";

51) **art. 94 § 1 pkt 2 i 3** – czy przepisy te nie powinny odsyłać też do art. 138 § 5?;

Propozycja poprawki:

w art. 94 w § 1:

a) w pkt 2 wyrazy ", o której mowa w art. 138 § 1" zastępuje się wyrazami "albo odwołania, o których mowa w art. 138 § 1 i 5",

b) w pkt 2 wyrazy "art. 138 § 2" zastępuje się wyrazami "art. 138 § 2 albo 5" oraz po wyrazie "skargę" dodaje się wyrazy "albo odwołanie";

52) **art. 96 § 2** – w związku z tym, iż przepis ten stanowi o czynnościach związanych z utworzeniem komitetu wyborczego, a nie o czynnościach kampanii wyborczej przepis ten powinien znaleźć się w rozdziale dotyczącym komitetów wyborczych po art. 80;

Propozycja poprawki:

- po art. 80 dodaje się art. 80a w brzmieniu:

"Art. 80a. 1. Czynności określone w kodeksie, związane z utworzeniem komitetu wyborczego mogą być wykonywane od dnia ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów do dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.

2. Czynności podjęte przed dniem ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów są nieważne.";

- w art. 96 skreśla się § 2;

53) **art. 97 § 1** – należałoby doprecyzować definicję pojęcia "agitacja wyborcza" poprzez wskazanie, iż jest to **publiczne** nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego. Poza tym nasuwa się pytanie, czy wzywanie do nieuczestniczenia w wyborach jest agitacją wyborczą?;

Propozycja poprawki:

w art. 97 w § 1 po wyrazie "jest" dodaje się wyraz "publiczne";

54) **art. 99 § 1 *in fine*** – część przepisu "w tym zwoływanie zgromadzeń... (do końca)" jest zbędna. Skoro art. 97 definiuje agitację wyborczą, a art. 99 § 1 *in principio* zakazuje wszelkiej agitacji wyborczej, to nie ma potrzeby, drugi raz definiować na czym polega zakazana agitacja wyborcza. Jeśli istniałaby potrzeba doprecyzowania agitacji wyborczej, należałoby tego dokonać w art. 97.

Propozycja poprawki:

w art. 99 w § 1 skreśla się wyrazy ", w tym zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i manifestacji, wygłaszanie przemówień oraz rozpowszechnianie materiałów wyborczych";

55) **art. 100 § 3** – agitacją wyborczą jest tylko to co spełnia warunki określone w definicji sformułowanej w art. 97 § 1. Działanie, o którym mowa w art. 100 § 3 nie mieści się w zakresie tej definicji, w związku z tym nie można go w ogóle zakwalifikować jako

agitacji. W związku z tym przepis ten jest zbędny. Ponadto w przepisie tym mówi się o zasadzie demokratycznego państwa prawa, zamiast o zasadzie **demokratycznego państwa prawnego**.

Propozycja poprawki:

w art. 100 skreśla się § 3;

56) **art. 102 § 2** – przepis ten jest zbędny i w związku z tym należy go skreślić;

Propozycja poprawki:

w art. 102 skreśla się § 2;

57) **art. 103 § 1 i 4, art. 104, art. 129, art. 531 § 2 pkt 2** – kierując się § 156 i § 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej w przepisie tym należy posłużyć się pełnym tytułem ustawy – Prawo prasowe, przy czy przy pierwszym odesłaniu oprócz tytułu należy wskazać dodatkowo adres publikacyjny;

Propozycja poprawki:

- w art. 103:

a) w § 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy "prawa prasowego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.)",

b) w § 4 wyrazy "prawa prasowego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe";

- w art. 104 wyrazy "przepisów Prawa prasowego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe";

- w art. 129 wyrazy "przepisów prawa prasowego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe";

- w art. 531 w § 2 w pkt 2 wyrazy "prawa prasowego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe";

58) **art. 107 § 1** – w przepisie tym błędnie jest wyrażona intencja ustawodawcy; mówi się w nim bowiem o zakazie podawania do publicznej wiadomości wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów. Oznacza to, że zakazane jest publikowanie tylko tych sondaży, w których pyta się respondentów o to jaki wynik wyborów przewidują ("jak Pani/Pan sądzi, kto wygra wybory?"). Prawdopodobnie chodziło jednak o zakazanie publikowania

wyników sondaży dotyczących zachowań wyborczych przede wszystkim samych respondentów, bo tylko na ich podstawie można przewidywać wynik wyborów ("na kogo Pani/Pan będzie głosował/a?"). W tym celu wystarczające będzie skreślenie słowa "przewidywanych";

Propozycja poprawki:

w art. 107 w § skreśla się wyraz "przewidywanych";

59) **art. 107 § 2** – zasięg terytorialny obowiązywania ustawy jest oczywisty. Ustawa ma moc obowiązującą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z tym należy usunąć ten przepis jako nienormatywny;

Propozycja poprawki:

w art. 107 skreśla się § 2;

60) **art. 109 § 6** – czas przeznaczony na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych i programach regionalnych wynika wprost z ustawy, w związku z tym wydawanie rozporządzenia w tym zakresie jest zbędne. Poza tym w przepisie upoważniającym brak jest wytycznych (wytyczne w przyjętej formie mają charakter pozorny, nakazują uwzględnienie w rozporządzeniu tego co i tak KRRiT musi uwzględnić), co czyni przepis niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji;

Propozycja poprawki:

- w art. 109 w § 6 skreśla się wyrazy ", czas przeznaczony na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych i programach regionalnych";

- w art. 109 w § 6 wyrazy "uwzględniając szczegółowe zasady i tryb prowadzenia agitacji wyborczej określone w przepisach szczególnych kodeksu" zastępuje się wyrazami "uwzględniając konieczność zapewnienia najwyższego standardu technicznego emitowanych audycji wyborczych, a także powszechnej dostępności audycji wyborczych i informacji o terminach jej emisji";

61) **art. 111 § 5 i 6** – należałoby te przepisy połączyć w jeden i odesłać do ustawy o radiofonii i telewizji.

Propozycja poprawki:

w art. 111:

a) § 5 otrzymuje brzmienie:

"§ 5. Do ogłoszeń wyborczych, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 251, z późn. zm.) dotyczące działalności reklamowej w programach telewizyjnych i radiowych, z tym że czas przeznaczony na rozpowszechnianie odpłatnych ogłoszeń wyborczych nie jest wliczany do dopuszczalnego wymiaru czasu emisji reklam określonego w art. 16 tej ustawy.",

b) skreśla się § 6;

62) **art. 114 § 2** – w przepisie upoważniającym brak jest wytycznych, co czyni przepis niezgodnym z art. 92 ust. 1 Konstytucji;

Propozycja poprawki:

w art. 114 w § 2 po wyrazach "§ 1" dodaje się wyrazy "uwzględniając konieczność zapewnienia powszechnej informacji o zarządzonych wyborach";

63) **art. 115** – w związku z tym, iż art. 116 § 1 precyzyjnie wskazuje, jakie wydatki mogą być pokrywane z budżetu państwa przepis art. 115 jest zbędny. Wykreślając art. 115 należałoby zmodyfikować zdanie wprowadzające w art. 116 § 1 wskazując, iż pokrycie wydatków nastąpi z rezerwy celowej. Poza tym art. 115 stanowi nieprecyzyjnie o organizacji przygotowań, zamiast o przygotowaniach;

Propozycja poprawki:

- skreśla się art. 115;

- w art. 116 w § 1 we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazie "Z" dodaje się wyrazy "rezerwy celowej";

64) **art. 116 § 4** – należy odesłać wprost do ustawy o finansach publicznych (§ 156 § 1 i § 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej);

Propozycja poprawki:

w art. 116 w § 4 wyrazy "o finansach publicznych" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240)";

65) **art. 118** – mając na względzie zakres przedmiotowy rozdziału, w którym zamieszczono analizowany artykuł, tj. finansowanie kampanii wyborczej, należy stwierdzić, iż art. 118 nie mieści się w tym zakresie. W związku z tym powinien być on przeniesiony do rozdziału o komitetach wyborczych i zamieszczony np. po art. 95;

Propozycja poprawki:

- po art. 95 dodaje się art. 95a w brzmieniu:

"Art. 95a. § 1. Pełnomocnik wyborczy w terminie 7 dni od dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego zawiadamia ten organ o adresie strony internetowej na której komitet wyborczy umieszcza informacje określone w kodeksie /niniejszej ustawie/.

§ 2. Właściwy organ wyborczy podaje informację o adresach stron internetowych, o których mowa w § 1, w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Obowiązek, o którym mowa w § 1, nie dotyczy komitetów wyborczych, które zgłaszają kandydata lub kandydatów wyłącznie do rady gminy lub rady powiatu.";

- skreśla się art. 118;

66) **art. 121** – analizując wskazana regulację oraz przepisy ustawy o rachunkowości należy stwierdzić, iż prawdopodobnie ustawodawca mówiąc o odrębnych przepisach ma na myśli przepisy ustawy o rachunkowości i wydane na podstawie art. 82 pkt 1 tej ustawy rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej. Jeżeli to rozumowanie jest zgodne z wolą ustawodawcy należałoby odesłać w art. 121 do przepisów ustawy o rachunkowości (odesłanie do ustawy jest jednoznaczne z odesłaniem do przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie);

Propozycja poprawki:

art. 121 otrzymuje brzmienie:

"Art. 121. Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591, z późn. zm.) dla jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej.";

67) **art. 127 § 1 i 2** – w § 1 należy skreślić odesłanie do przepisów o ewidencji i identyfikacji podatników (oczywiste jest czym jest numer NIP i na jakich zasadach jest nadawany) albo podać pełny tytuł ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, w

§ 2 należy natomiast odesłać nie do odrębnych przepisów, ale ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;

Propozycja poprawki:

- w art. 127 w § 1 skreśla się wyrazy "na zasadach określonych w przepisach o ewidencji i identyfikacji podatników i płatników";

- w art. 127 w § 2 wyrazy "odrębnych przepisów" zastępuje się przepisami "ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z późn. zm.)";

68) **art. 133 § 1 pkt 2** – zamiast "miejscowości zamieszkania" powinno być "miejsca zamieszkania"; oznacza to bowiem to samo, a zarazem jest zgodne z kodeksem cywilnym;

Propozycja poprawki:

w art. 133 w § 1 w pkt 2 wyrazy "miejscowości zamieszkania" zastępuje się wyrazami "miejsca zamieszkania";

69) **art. 134 § 1** – odesłanie do ustawy o partiach politycznych należy sformułować zgodnie z § 156 oraz § 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej;

Propozycja poprawki:

w art. 134 w § 1 po wyrazie "ustawy" dodaje się wyrazy "z dnia 27 czerwca 1997 r.";

70) **art. 137 § 1 pkt 3 lit. d** – z przepisu tego wynika, iż sam fakt przekazania komitetowi wyborczemu środków finansowych lub wartości niepieniężnych z naruszeniem przepisów ustawy, bez względu na to czy komitet środki takie lub wartości przyjął, jest podstawą odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu. Czy rozwiązanie takie jest zgodne z wola ustawodawcy?

Propozycja poprawki:

w art. 137 w § 1 w pkt 3 lit. d otrzymuje brzmienie:

"d) przyjęcia przez komitet wyborczy wyborców albo komitet wyborczy organizacji środków finansowych lub wartości niepieniężnych z naruszeniem przepisów art. 125 § 3 – 6,";

71) **art. 138 § 6** – przepis ten stanowi o postępowaniu w przypadku uznania skargi za zasadną. Regulacja ta łączy się merytorycznie m.in. z art. 138 § 5, który to przepis stanowi o odwołaniu, a nie o skardze.

Propozycja poprawki:

w art. 138 w § 6 po wyrazie "skargę" dodaje się wyrazy ", o której mowa w § 1, lub odwołania, o którym mowa w § 5,";

- 72) **art. 140 § 2** – w związku z tym przepisem nasuwa się pytanie, czy do sprawozdania finansowego złożonego po terminie nie powinien się stosować odpowiednio również art. 139?

Propozycja poprawki:

w art. 140 w § 2 wyrazy "art. 135-138" zastępuje się wyrazami "art. 135-139";

- 73) **art. 142 § 3** – art. 142 § 1 stanowi, iż korzyści majątkowe przyjęte przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu podlegają przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa, w związku z tym nasuwa się pytanie w jakim celu ustawodawca w § 3 tego artykułu wyłącza z zakresu § 1 korzyści majątkowe nieprzyjęte przez komitet. O tym, że nie podlegają one przypadkowi przesądza sam § 1.

Propozycja poprawki:

w art. 142 w § 3 wyrazy "których komitet wyborczy nie przyjął lub które" zastępuje się wyrazami ", które komitet wyborczy";

- 74) **art. 142 § 4** – wydaje się, iż ostatnie zdanie wskazanego paragrafu powinno odnosić się nie tylko do przekazania korzyści majątkowej, ale także wpłacenia jej na właściwy rachunek bankowy urzędu skarbowego. Poza tym ustawodawca powinien posługiwać się w ustawie pojęciem **rachunek bankowy**, a nie kolokwialnym pojęciem konto.

Propozycja poprawki:

w art. 142 w § 4 wyraz "konto" zastępuje się wyrazem "rachunek bankowy" oraz po wyrazie "Potwierdzenie" dodaje się wyrazy "wpłacenia albo";

- 75) **art. 142 § 8** – kierując się techniką stosowaną w innych przepisach tej ustawy, przepis ten powinien otrzymać brzmienie zaproponowane poniżej.

Propozycja poprawki:

w art. 142 § 8 otrzymuje brzmienie:

§ 8. Sąd okręgowy rozpatruje sprawy, o których mowa w ust. 6, w postępowaniu nieprocesowym.";

76) **art. 142 § 10** –przepis ten powinien odesłać do przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji dotyczących egzekucji należności pieniężnych, a więc sformułować odesłanie zgodnie z § 156 i § 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej.

Propozycja poprawki:

w art. 142 w § 10 wyrazy "o egzekucji należności pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, dotyczących egzekucji należności pieniężnych";

77) **art. 144 § 3–6** – przepisy powtarzają art. 143 § 3 i 5– 7;

Propozycja poprawki:

w art. 144:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. Przepisy art. 143 § 3 i 5– 7 stosuje się.";

b) skreśla się § 4–6;

78) **dział I rozdział 16** – rozdział ten powinien być skreślony (w rozdziale tym, inaczej niż to wynika z jego tytułu, sformułowano przepisy ogólne), a przepisy art. 145 – 148 przeniesione do rozdziału 1 tego działu i umieszczone po art. 5, natomiast art. 149 powinien być przeniesiony do rozdziału 1 w dziale V i umieszczony po art. 298;

Propozycja poprawki:

- po art. 5 dodaje się art. 5a – 5d w brzmieniu:

"Art. 5a. Wszelkie pisma oraz postępowanie sądowe i administracyjne w sprawach wyborczych są wolne od opłat administracyjnych i kosztów sądowych.

Art. 5b. Dokumenty wymagane na podstawie przepisów kodeksu niesporządzone w języku polskim są składane wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski.

Art. 5c. § 1. Dokumenty z wyborów są przekazywane do archiwów państwowych i mogą być udostępniane.

§ 2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej oraz Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów, ze szczególnym uwzględnieniem okresu, po jakim muszą być one przekazywane do archiwów państwowych, potrzeby ochrony przekazywanych,

przechowywanych materiałów i zawartych w nich danych oraz podmiotów, którym dokumenty mogą być udostępniane.

Art. 5d. § 1. Ilekroć w kodeksie jest mowa o upływie terminu do wniesienia skargi, odwołania lub innego dokumentu do sądu, organu wyborczego, urzędu gminy, konsula albo kapitana statku, należy przez to rozumieć dzień złożenia skargi, odwołania lub innego dokumentu w sądzie, organowi wyborczemu, w urzędzie gminy, w konsulacie lub kapitanowi statku.

§ 2. Jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.

§ 3. Jeżeli kodeks nie stanowi inaczej, czynności wyborcze określone kalendarzem wyborczym oraz czynności, o których mowa w § 1, są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych, urzędów gmin oraz konsulatów.";

- w dziale I skreśla się rozdział 16;

- po art. 298 dodaje się art. 298a w brzmieniu:

"Art. 298a. § 1. W razie zbiegu terminu wyborów do Sejmu i Senatu z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej wybory Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzają komisje wyborcze powołane dla wyborów do Sejmu.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie zbiegu terminu wyborów uzupełniających do Senatu i wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej.

§ 3. W przypadkach, o których mowa w § 1 i 2, sporządza się oddzielnie protokoły głosowania w obwodach oraz protokoły głosowania i wyników wyborów.";

79) **art. 152 § 4** – czy wyraz "rejonowej" jest potrzebny? W jej skład, tak jak w przypadku komisji okręgowej, wchodzi sędziowie;

Propozycja poprawki:

w art. 152 w § 4 skreśla się wyrazy ", rejonowej";

80) **art. 152 § 6** – kierując się Zasadami techniki prawodawczej należy przytoczyć pełny tytuł ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach;

Propozycja poprawki:

w art. 152 w § 6 po wyrazie "przepisów" dodaje się wyrazy "ustawy z dnia 30 października 2002 r." oraz po wyrazie "okolicznościach" dodaje się wyrazy "(Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.)";

81) **art. 152 § 7** – upoważnienie zawarte w tym przepisie budzi wątpliwości co do jego zgodności z Konstytucją; w szczególności dotyczy do pkt 3, który określa warunki korzystania ze zwolnienia od pracy; jest to norma powszechnie obowiązująca (obowiązuje także pracodawców, którzy nie są organizacyjnie podlegli Państwowej Komisji Wyborczej. Lepszym rozwiązaniem byłoby, gdyby rozporządzenie to wydawał jeden z ministrów po zasięgnięciu opinii PKW. Podobna uwaga dotyczy art. 153 § 4, w zależności od tego jakie osoby są powoływane na inspektorów. Dotychczas rozporządzenie wydawał minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, i dotyczyło ono również inspektorów.

Propozycja poprawki:

- w art. 152 w § 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:";

- w art. 153 w § 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:";

82) **art. 155 § 3, art. 194 § 1, art. 335 § 2** – należy skreślić wyrazy "w drodze postanowienia"; zgodnie z art. 142 ust. 2 konstytucji Prezydent w takich sytuacjach wydaje tylko postanowienia; nie ma więc potrzeby powtarzania tego w ustawach.

Propozycja poprawki:

w art. 155 w § 3, w art. 194 w § 1, w art. 335 w § 2 skreśla się wyrazy ", w drodze postanowienia";

83) **art. 158 § 3** – należy wskazać adres publikacyjny ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (§ 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej).

Propozycja poprawki:

w art. 158 w § 3 po wyrazie "wolontariacie" dodaje się wyrazy "(Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.)";

84) **art. 163 § 1 wprowadzenie do wyliczenia** – powtarza ono treść art. 158 § 1 pkt 2, w związku z tym należy skreślić powtarzany przepis (katalog art. 158 § 1 jest otwarty) albo zmodyfikować treść wprowadzenia do wyliczenia.

Propozycja poprawki:

w art. 163 w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Państwowa Komisja Wyborcza wykonując zadania, o których mowa w art. 158 § 1 pkt 2, w szczególności:";

85) **art. 163 § 3** – błędna forma współuczestnictwa w wydaniu aktu wykonawczego. Zamiast wniosku PKW powinna być jej opinia; w przypadku nieuwzględnienia pkt 78 opinii niniejsza uwaga dotyczyć będzie również art. 147 § 2.

Propozycja poprawki:

w art. 163 w § 3 wyrazy "na wniosek" zastępuje się wyrazami "po zasięgnięciu opinii";

86) **art. 168 § 8** – **po pierwsze**, przepis w części, w której stanowi o obsłudze powtarza treść art. 186 § 1, a **po drugie**, w związku z analizą art. 154 § 1 nasuwa się pytanie o różnicę w zakresie pojęć "techniczno-materialne warunki pracy" oraz "warunki techniczno-administracyjne pracy". Jeżeli zakres tych pojęć jest taki sam, zgodnie z § 10 Zasad techniki prawodawczej, pojęcia te należy ujednoclić.

Propozycja poprawki:

w art. 168 w § 8 wyrazy "Obsługę i warunki techniczno-administracyjne pracy" zastępuje się wyrazami "Techniczno-materialne warunki pracy";

87) **art. 169 § 1** – w związku z tym przepisem nasuwa się pytanie, dlaczego utrata prawa wybierania nie jest przyczyną wygaśnięcia członkostwa w okręgowej komisji wyborczej (zob. art. 183 pkt 4).

Propozycja poprawki:

w art. 169 w § 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

"3a) utraty prawa wybierania;";

88) **art. 169 § 2 pkt 2** – w związku z tym, iż Minister Sprawiedliwości zgłasza wszystkich członków okręgowej komisji wyborczej wyrazy "w odniesieniu do zgłoszonego przez niego członka komisji" są zbędne.

Propozycja poprawki:

w art. 169 w § 2 w pkt 2 skreśla się wyrazy "w odniesieniu do zgłoszonego przez niego członka komisji";

89) **art. 177 § 1** – w związku z katalogiem przyczyn wygaśnięcia członkostwa w terytorialnej komisji wyborczej nasuwa się wątpliwość dlaczego pominięto w nim przyczyny polegającej na niespełnieniu warunku, o którym mowa w art. 176 § 2 oraz utraty prawa wybierania (zob. analogiczny art. 183 § 1 pkt 4 i 5).

Propozycja poprawki:

w art. 177 w § 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a i 3b w brzmieniu:

"3a) utraty prawa wybierania;

3b) niespełniania warunku, o którym mowa w art. 176 § 2;"

90) **art. 177 § 2 pkt 2** – prezes sądu okręgowego nie zgłasza członka komisji, ale wskazuje sędziego, który z urzędu będzie pełnił funkcję przewodniczącego komisji. Mając to na uwadze należałoby uściślić art. 177 § 2 pkt 2, np.: wyrazy "zgłoszonego przez niego członka komisji" zastąpić wyrazami "wskazanego przez niego sędziego".

Propozycja poprawki:

w art. 177 w § 2 w pkt 2 wyrazy "zgłoszonego przez niego członka komisji" zastępuje się wyrazami "wskazanego przez niego sędziego";

91) **art. 179** – przepis ten jest zbędny powtarza treść przepisu ogólnego art. 154 § 1.

Propozycja poprawki:

skreśla się art. 179;

92) **art. 180** – zestawiając ten artykuł z art. 154 należy stwierdzić, iż wszelką obsługę zgodnie komisji obwodowej zapewnia wójt. W związku z tym konieczna jest modyfikacja art. 180 uwzględniająca ten fakt.

Propozycja poprawki:

w art. 180 skreśla się zdanie pierwsze oraz wyrazy "W tym celu" zastępuje się wyrazami "W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 154 § 1";

93) **art. 181 § 8** – czy w przypadku, o którym mowa we wskazanym przepisie konieczne jest uzyskanie zgody osoby, która ma być członkiem obwodowej komisji wyborczej (analogicznie jak art. 181 § 6). Jeśli tak konieczne jest sformułowanie odpowiedniego

przepisu, który to zagwarantuje, np. wskazanie w § 8, iż przepis § 6 stosuje się odpowiednio.

Propozycja poprawki:

w art. 181 w § 8 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

"Przepis § 6 stosuje się odpowiednio.";

94) **art. 184 pkt 4** – w wyborach do PE obwodowa komisja wyborcza przesyła wyniki głosowania również do **rejonowej** komisji wyborczej.

Propozycja poprawki:

w art. 184 w pkt 4 po wyrazie "okręgowej" dodaje się wyraz "rejonowej";

95) **art. 186 § 1** – należy skreślić, jako oczywiste, wyrazy "w zakresie określonym w kodeksie oraz innych ustawach".

Propozycja poprawki:

w art. 186 § 1 skreśla się wyrazy "w zakresie określonym w kodeksie oraz innych ustawach";

96) **art. 187** – przepis przewiduje, że zespoły i delegatury są jednostkami organizacyjnymi Krajowego Biura Wyborczego. Jednak zgodnie z utrwaloną praktyką, a także ustawą o finansach publicznych jednostką organizacyjną jest samo Krajowe Biuro Wyborcze (i inne urzędy, takie jak np. ministerstwo, Kancelaria Senatu itd.), natomiast w skład Krajowego Biura Wyborczego mogą wchodzić co najwyżej komórki organizacyjne. Jednostka organizacyjna nie może wchodzić w skład jednostki organizacyjnej. Ponadto, to Szef KBW, a nie dyrektorzy zespołów i delegatur mają być dysponentami środków budżetowych, co potwierdza art. 190 § 1. Proponuje się więc by w § 1–3 wyrazy "jednostka" zamienić na wyrazy "komórka".

Propozycja poprawki:

w art. 187:

a) w § 2 wyraz "Jednostkami" zastępuje się wyrazem "Komórkami",

b) w § 3 i 4 wyraz "jednostek" zastępuje się wyrazem "komórek";

97) **art. 187 § 4** – zarządzenie, o którym mowa w § 4, wydane będzie na podstawie ustawy, a nie statutu (należy skreślić wyrazy "na podstawie statutu").

Propozycja poprawki:

w art. 187 w § 4 skreśla się wyrazy "na podstawie statutu";

98) **art. 188 § 3** – przepis ten nie ma żadnej wartości normatywnej. Jest on wyłącznie informacją i w związku z tym należy go skreślić.

Propozycja poprawki:

w art. 188 skreśla się § 3;

99) **art. 189 § 1 i 2** – postanowienie, iż Szef Krajowego Biura Wyborczego jest organem wykonawczym Państwowej Komisji Wyborczej jest niezgodne z utrwalonym rozróżnieniem organu od urzędu. Organem jest Państwowa Komisja Wyborcza, natomiast Krajowe Biuro Wyborcze jest urzędem obsługującym ten organ. Szef Krajowego Biura Wyborczego natomiast jest szefem urzędu. Dla porównania, podobnie w przypadku Trybunału Konstytucyjnego, przepisy nie przewidują, że Szef Biura Trybunału jest organem wykonawczym Trybunału. Należy zwrócić uwagę, że w sprawach wyborczych są albo organy kolegialne, a jeśli jednoosobowe, to ich funkcje pełnią sędziowie. Proponuje się więc pozostanie przy dotychczasowej regulacji.

Ponadto proponuje się by Szefa KBW powoływała Państwowa Komisja Wyborcza na wniosek Przewodniczącego PKW. PKW nie jest organem w jakikolwiek sposób podległym Sejmowi lub jego Marszałkowi. Zgodnie z duchem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 19 października 2010 r. (K 35/09), inne organy nie powinny wpływać, np. poprzez obsadę personalną, na sposób wykonywania funkcji przez organy, które ze względu na owe funkcje, powinny mieć zapewniony możliwie duży stopień niezależności.

Propozycja poprawki:

- w art. 189 skreśla się § 1,

- w art. 189 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Szef Krajowego Biura Wyborczego jest powoływany i odwoływany przez Państwową Komisję Wyborczą na wniosek jej przewodniczącego.";

100) **art. 191 § 1 i 3** – § 1 powtarza częściowo art. 187 § 1 (sformułowany w tym paragrafie katalog zadań kierownika urzędu jest oczywisty), natomiast § 3 powtarza art. 1 pkt 9 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, który stanowi, że wskazana ustawa określa obowiązki i prawa pracowników zatrudnionych w Krajowym Biurze Wyborczym. W związku z powyższym wskazane paragrafy należałoby skreślić. Przepis stanowiący, iż Szef KBW jest kierownikiem urzędu w rozumieniu ustawy o pracownikach urzędów

państwowych można byłoby ewentualnie przenieść do art. 187 i umieścić po § 1 (uznając, iż przepis ten jest konieczny do wyeliminowania wątpliwości dotyczących kompetencji Szefa KBW);

Propozycja poprawki:

a) w art. 187:

– po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

"§ 1a. Szef Krajowego Biura Wyborczego jest kierownikiem urzędu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953, z późn. zm.).",

– po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

"§ 3a. Szef i pracownicy Krajowego Biura Wyborczego nie mogą należeć do partii politycznych ani prowadzić działalności politycznej."

b) skreśla się art. 191;

101) **art. 192, art. 258, art. 290, art. 332, art. 377, art. 508** – przepisy te przewidują, że wybory regulowane przez ustawę są powszechne, równe (z wyjątkiem Senatu), bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Przepisy te można sprowadzić do jednego przepisu w jednostce systematycznej wyższego stopnia wspólnej dla wszystkich organów (dział I). Nawet jeśli konstytucja milczy na temat równości w przypadku wyborów do Senatu, nie oznacza to w opinii przedstawicieli prawa konstytucyjnego, że wybory te mogą nie być równe. W praktyce zresztą konkretne rozwiązania senackiego prawa i systemu wyborczego są ukształtowane zgodnie z zasadą równości, można więc to – jeśli już jest potrzeba powtarzania tego przepisu konstytucyjnego – podkreślić, jednakże jak zaproponowano, w dziale I ustawy (np. art. 1a);

Propozycja poprawki:

a) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

"Art. 1a. Wybory są powszechne, równe, bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.",

b) art. 192 otrzymuje brzmienie:

"Art. 192. Wybory do Sejmu są proporcjonalne.",

c) skreśla się art. 258, art. 290, art. 377, art. 508,

d) art. 332 otrzymuje brzmienie:

"Art. 332. Wybory do Parlamentu Europejskiego są proporcjonalne.";

102) **art. 181 § 5, art. 193 § 1, art. 196 § 1 i 2, art. 198, art. 208 § 1–3, art. 209 § 1 i 2, art. 210 § 1–3, art. 211 § 1, 3 i 4, art. 212 § 1 i 5 pkt 2, art. 213 § 1, art. 214, art. 215 § 1, art. 216 § 1 i 2, art. 217 § 2, art. 219 § 1 i 3, art. 220 § 1 i 2, art. 221 § 1, art. 222 § 1 i 2, art. 223 § 1, art. 224, art. 227 § 1 i 2, art. 229 § 1–5, art. 233 § 1 i 6, art. 234 § 1 i 2, art. 235 § 1, art. 236, art. 237 § 2, art. 264 § 1, art. 255 § 1, art. 256 § 1 i 2** – choć listy ogólnopolskie w wyborach do Sejmu występowały ostatni raz w 1997 r., to jednak do dziś przez przeoczenie pozostało rozróżnienie z owego okresu przejawiające się w stosowaniu określenia "okręgowe listy kandydatów", "listy okręgowe". Tymczasem w wyborach do Sejmu, tak jak w wyborach do innych organów kolegialnych wybieranych wedle formuły proporcjonalnej mamy obecnie tylko jeden szczebel okręgów wyborczych. Stąd analogicznie jak w wyborach do Parlamentu Europejskiego, sejmików województw, rad powiatów i rad gmin powyżej 40 tys. mieszkańców, należy mówić po prostu o "listach kandydatów". Zmian takich należałoby dokonać we wszystkich powyższych przepisach.

Propozycja poprawki:

- w art. 181 § 5, art. 193 § 1, art. 196 § 1 i 2, art. 198, art. 208 § 2 wyrazy "okręgowa lista kandydatów" zastępuje się wyrazami "lista kandydatów"

- w art. 208 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym jedną listę kandydatów na posłów.",

- w art. 208 § 3 wyrazy "list okręgowych kandydatów" zastępuje się wyrazami "list kandydatów",

- w art. 209 § 1 i 2, art. 210 § 1–3, art. 211 § 1, 3 i 4, art. 212 § 1 i 5 pkt 2, art. 213 § 1, art. 214, art. 215 § 1, art. 216 § 1 i 2, art. 217 § 2, art. 219 § 1 i 3, art. 220 § 1 i 2, art. 221 § 1, art. 222 § 1 i 2, art. 223 § 1, art. 224, art. 227 § 1 i 2, art. 229 § 1–5, art. 233 § 1 i 6, art. 234 § 1 i 2, art. 235 § 1, art. 236 § 1, art. 237 § 2, art. 254 § 1, art. 255 § 1, art. 256 § 1 i 2 wyrazy "lista okręgowa" zastępuje się wyrazami "lista kandydatów";

103) **art. 194 § 1, art. 195 § 1, art. 241, art. 244 § 1, art. 247 § 5, art. 248 § 2 i 4, art. 249, art. 250 § 3, art. 251 § 1, art. 279, art. 282 § 3, art. 283 § 1, art. 294 § 1, art. 295 § 3, art. 297 § 1 i 2, art. 322 § 3, art. 323 § 3, art. 328 § 3, art. 329 § 2, art. 336 § 1, art. 369, art. 373 § 1, art. 374 § 2, art. 379 § 3** – przepisy te przewidują publikację decyzji i obwieszczeń o nienormatywnym charakterze w Dzienniku Ustaw RP. Tymczasem do ogłaszania aktów prawnych i innych aktów urzędowych nie mających charakteru

normatywnego (nie zawierających nakazów, ani nakazów) przeznaczony jest Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Stąd w tych i innych przepisach Dziennik Ustaw należałoby zastąpić Monitorem Polskim. W Dzienniku Ustaw będą nadal ogłaszane ustawy regulujące procedurę wyborczą;

Propozycja poprawki:

w art. 194 § 1, art. 195 § 1, art. 241, art. 244 § 1, art. 247 § 5, art. 248 § 2 i 4, art. 249, art. 250 § 3, art. 251 § 1, art. 279, art. 282 § 3, art. 283 § 1, art. 294 § 1, art. 295 § 3, art. 297 § 1 i 2, art. 322 § 3, art. 323 § 3, art. 328 § 3, art. 329 § 2, art. 336 § 1, art. 369, art. 373 § 1, art. 374 § 2, art. 379 § 3 wyrazy "Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej" zastępuje się wyrazami "Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski"";

104) **art. 195 § 2 pkt 1 lit. a** – poprawka redakcyjna:

Propozycja poprawki:

w art. 195 w § 2 w pkt 1 w lit. a wyrazy "art. 168 § 2 oraz art. 9 § 2" zastępuje się wyrazami "art. 9 § 2 oraz art. 168 § 2";

105) **art. 205 § 1** – przepis ten powtarza art. 91 § 1, w związku z tym jest zbędny;

Propozycja poprawki:

w art. 205 skreśla się § 1;

106) **art. 205 § 2** – przepis ten jest sprzeczny z art. 91 § 2 i w związku z tym należy go skreślić. Przepis art. 91 § 2 w sposób wystarczający określa procedurę postępowania ze zgłoszeniem wykazującym wady;

Propozycja poprawki:

w art. 205 skreśla się § 2;

107) **art. 212 § 4** – zamiast "art. 83 § 4 pkt 1" powinno być "art. 84 § 5 pkt 1";

Propozycja poprawki:

w art. 212 w § 4 wyrazy "art. 83 § 4 pkt 1" zastępuje się wyrazami "art. 84 § 5 pkt 1";

108) **art. 212 § 5 pkt 2, art. 300 § 4, art. 306 § 1 pkt 1, art. 308 § 1, art. 432 § 2, art. 441 § 1, art. 515 § 1 pkt 1 i § 2 pkt 1** – mając na względzie niezręczność sformułowań "ewentualna przynależność do partii politycznej", "ewentualna przynależność kandydata do partii politycznej" i "ewentualne oznaczenia kandydatów" proponuje się, aby przepis

stanowił o "przynależności do partii politycznej" (należy skreślić wyraz "ewentualnej"). Jeżeli kandydat nie będzie przynależał do partii politycznej siłą rzeczy takiej informacji nie będzie się podawało. W przypadku art. 441 § 1 w ogólne nasuwa się wątpliwość co ustawodawca rozumie przez "ewentualne oznaczenia kandydatów, o których mowa w art. 432";

Propozycja poprawek:

- w art. 212 w § 5 w pkt 2 skreśla się wyraz "ewentualnej",
- w art. 300 w § 4 skreśla się wyraz "ewentualnej",
- w art. 306 § 1 pkt 1 skreśla się wyraz "ewentualnej",
- w art. 308 w § 1 skreśla się wyraz "ewentualnej",
- w art. 432 § 2 skreśla się wyraz "ewentualnej",
- w art. 441 w § 1 w zdaniu pierwszym wyrazy "wraz z ewentualnymi oznaczeniami kandydatów, o których mowa w art. 432" zastępuje się wyrazami "wraz z oznaczeniem, o którym mowa w art. 432 § 6",
- w art. 515 w § 1 w pkt 1 i w § 2 pkt 1 skreśla się wyrazy "ewentualnej",

109) **art. 215 § 3** – propozycja poprawki:

Propozycja poprawki:

w art. 215 w § 3 skreśla się wyrazy ", z zastrzeżeniem przepisu art. 211 § 2," oraz po wyrazie "odmową" dodaje się wyrazy "; przepis art. 211 § 2 stosuje się";

110) **art. 216 § 2 zdanie drugie i art. 217 § 2 zdanie drugie** – przepisy te powtarzają art. 218 § 1 i w związku z tym należy je skreślić;

Propozycja poprawki:

- w art. 216 w § 2 skreśla się zdanie drugie,
- w art. 217 w § 2 skreśla się zdanie drugie;

111) **art. 217 § 1** – w przepisie tym należy zastąpić wyrazy "urzędowe rejestry mieszkańców" wyrazami "ewidencję ludności";

Propozycja poprawki:

w art. 217 w § 1 wyrazy "urzędowe rejestry mieszkańców" zastępuje się wyrazami "ewidencję ludności";

112) **art. 222 § 4** – mając na względzie, iż rozwiązanie komitetu wyborczego wyborców może nastąpić również w trybie art. 95 § 3, należałoby w art. 222 § 4 rozszerzyć zakres odesłania o ten przepis (wyrazy "art. 95 §" zastępuje się wyrazami "art. 95 § 1 i 3");

Propozycja poprawki:

w art. 222 w § 4 wyrazy "art. 95 §" zastępuje się wyrazami "art. 95 § 1 i 3";

113) **art. 223, art. 443** – mając na względzie treść przepisu (problematyka wyznaczania mężów zaufania; mężowie zaufania mogą być wyznaczani we wszystkich wyborach!) wydaje się, że przepisy te powinny być zamieszczone nie w rozdziale o zgłaszaniu kandydatów na posłów czy w rozdziale o wyborach do rad gmin, ale w przepisach ogólnych dotyczących komitetów wyborczych, tj. w dziale I w rozdziale 11 po art. 95;

Propozycja poprawki:

- w dziale I w rozdziale 11 po art. 95 dodaje się art. 95a w brzmieniu:

"Art. 95a. § 1. Pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona może wyznaczyć po jednym mężu zaufania do każdej obwodowej komisji wyborczej. Jeżeli komitet wyborczy nie zarejestrował kandydatów lub list kandydatów we wszystkich okręgach wyborczych, mężów zaufania może wyznaczyć do obwodowej komisji wyborczej na obszarze okręgu, w którym zarejestrował kandydata lub listę kandydatów. W wyborach wójta komitet wyborczy może wyznaczyć mężów zaufania na obszarze całej gminy.

§ 2. Pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona wydaje mężom zaufania zaświadczenie według wzoru określonego przez Państwową Komisję Wyborczą.

§ 3. Funkcję męża zaufania przy Państwowej Komisji Wyborczej, okręgowej komisji wyborczej i terytorialnej komisji wyborczej może pełnić pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona."

- skreśla się art. 223 i art. 443;

114) **art. 226** – określając w jaki sposób powinna wyglądać karta do głosowania w wyborach do Sejmu ustawodawca uczynił to inaczej aniżeli np. przy wyborach prezydenckich (art. 311). Wydaje się, iż określając kształt karty do głosowania w poszczególnych wyborach ustawodawca, w zakresie w jakim to możliwe, powinien to uczynić analogicznie. W art. 266 nie wskazano m.in., iż karta powinna zawierać informacje o warunkach ważności głosu nie wskazano również, iż imię i nazwisko kandydata poprzedzone jest z lewej strony kratką;

Propozycja poprawki:

a) w art. 37:

- § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Na karcie do głosowania zamieszcza się informację o sposobie głosowania.",

- dodaje się § 3–5 w brzmieniu:

"§ 3. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie. Wielkość i rodzaj czcionek powinny być jednakowe dla oznaczeń wszystkich list i nazwisk kandydatów.

§ 4. Na karcie do głosowania drukuje się, w przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej odcisk pieczęci Państwowej Komisji Wyborczej, w przypadku wyborów do Sejmu, do Senatu i do Parlamentu Europejskiego odcisk pieczęci okręgowej komisji wyborczej, w przypadku wyborów do rad i wyborów wójta terytorialnej komisji wyborczej, a ponadto oznacza się miejsce na umieszczenie pieczęci obwodowej komisji wyborczej.

§ 5. Wzór kart do głosowania, ustala Państwowa Komisja Wyborcza.",

b) skreśla się art. 226,

c) w art. 311 skreśla się § 3–5,

d) skreśla się art. 446;

115) **art. 229 § 4, art. 353, art. 449 § 3, art. 474 § 3, art. 498 § 2** – przepisy to dotyczą ważności głosu w wyborach proporcjonalnych (kolejno) do Sejmu, Parlamentu Europejskiego, rad gmin powyżej 40 tys. mieszkańców, rad powiatów i sejmików województw – w sytuacji, gdy wyborca odda głos na kandydata skreślonego z listy. Niestety sprzecznie z ideą owej ustawy, przepisy te inaczej traktują taki głos. W przypadku wyborów do Sejmu i Parlamentu Europejskiego, głos taki jest ważny i liczony jest na listę, w przypadku wyborów samorządowych głos taki traktowany jest jako nieważny. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że przyczyni się to do zwiększenia liczby głosów nieważnych, oraz do zwątpienia wyborców w rzetelność procedur wyborczych, a w konsekwencji w znaczenie wyników wyborów. Mniejsze znaczenie ma to, które z rozwiązań zostanie przyjęte, ważne jest jednak by w wyborach podobnych (proporcjonalnych) stosowano podobne rozwiązania. Proponuje się więc dokonać stosowanej zmiany w przepisach dotyczących wyborów do rad gmin do 40 000 mieszkańców. Jeśli zostanie przyjęta inna poprawka, przepis ten będzie miał zastosowanie również do wyborów rad powiatów i sejmików województw;

Propozycja poprawki:

w art. 449 § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. Jeżeli znak „x” postawiono w kratce z lewej strony wyłącznie przy nazwisku kandydata z jednej tylko listy w sytuacji określonej w art. 444 § 2 głos taki uznaje się za ważny i oddany na tę listę.",

- 116) **art. 230** – ustawodawca powtarza treść tego przepisu w przepisach szczególnych odnoszących się do wszystkich rodzajów wyborów. W związku z tym należy uznać, iż przepis ten jest wspólny dla wszystkich wyborów i jako taki powinien być sformułowany w przepisach wspólnych dla głosowania (dział I rozdział 6) i zamieszczony po art. 37. Uwzględniając tę uwagę przepisy art. 230, art. 316 § 2, art. 450, art. 475, art. 500, art. 522 § 3 i art. 523 § 3 należy skreślić.

Propozycja poprawki:

- po art. 37 dodaje się art. 37a w brzmieniu:

"Art. 37a. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych numerów list i nazw lub nazwisk albo poczynienie innych dopisków nie wpływa na ważność oddanego na niej głosu.",

- skreśla się art. 230, art. 316 § 2, art. 450, art. 475, art. 500, art. 522 § 3 i art. 523 § 3,

- 117) **art. 231 § 1, art. 237 § 2, art. 273 § 1, art. 355 § 1, art. 364 § 2, art. 367 § 2, art. 452 § 2, art. 477 § 2, art. 501 § 2, art. 503 § 2, art. 524 § 3** – należałoby ujednoclić klasyfikację (nazewnictwo) kart i głosów ustalanych, obliczanych i podawanych przez różne komisje wyborcze. Przykładowo w protokole PKW dla okręgów wyborczych w wyborach do PE (art. 357 § 2) nie podaje się liczby wyborców głosujących przez pełnomocnika, we wszystkich innych taką liczbę się podaje (dotychczasowa ordynacja wyborcza do PE też przewidywała podawanie tej liczby, art. 131 ust. 2 pkt 2a). Innym błędem jest zamienne stosowanie określeń "liczba kart wyjętych z urny" i "liczba kart oddanych". Kolejny błąd to powtarzanie np. w wyborach do Sejmu (art. 231 § 1 i 237 § 2) nazw rodzajów kart i głosów, podczas gdy można zastosować odesłanie, takie jakiego prawidłowo użyto przy wyborach do PE (art. 355, art. 358 i art. 360): "W protokole wymienia się sumy odpowiednich liczb zawartych w protokołach wyników głosowania w obwodzie". Stosuje się więc różne nazewnictwo, różne techniki, niezgodnie z zasadami techniki prawodawczej oraz wbrew jednolitości i spójności, którą powinna charakteryzować się "kodeksowa" regulacja problematyki wyborczej.

Propozycja poprawki:

- w art. 71 § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. W protokole wymienia się ponadto liczby, o których mowa w art. 66 § 3, i art. 67 § 1.",

- w art. 231 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Ustalając wyniki głosowania w obwodzie, obwodowa komisja wyborcza oblicza:

- 1) liczbę wyborców uprawnionych do głosowania;
- 2) liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania;
- 3) liczbę wyborców głosujących przez pełnomocnika;
- 4) liczbę kart wyjętych z urny, w tym:
 - a) liczbę kart nieważnych,
 - b) liczbę kart ważnych;
- 5) liczbę głosów nieważnych;
- 6) liczbę głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów;
- 7) liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów;
- 8) liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z tych list.",

- w art. 237 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. W protokole wymienia się liczbę posłów wybieranych w okręgu, wykaz list okręgowych zarejestrowanych w tym okręgu oraz wykaz list, które uczestniczą w podziale mandatów w okręgu, a także sumy liczb, o których mowa w art. 231 § 1 oraz liczbę mandatów przypadających każdej liście okręgowej oraz nazwiska i imiona wybranych posłów z każdej listy okręgowej.";

118) **art. 231 § 1 pkt 5** – w punkcie tym należy skreślić wyrazy ", o których mowa w art. 299 § 2 i 3", w przypadku głosów ważnych takiego odesłania nie ma. Analogiczna uwaga dotyczy art. 273 § 1 pkt 4 lit. a, w którym to przepisie należałoby skreślić wyrazy ", o których mowa w art. 262";

119) **art. 236 § 2, art. 254 § 1** – w wyborach do Sejmu, gdy dwóch lub więcej kandydatów ma liczbę głosów uprawniającą do objęcia mandatu w ramach tej samej listy pierwszy przepis przewiduje losowanie, drugi natomiast (dotyczący uzupełniania składu Sejmu) stanowi, iż decydująca jest kolejność umieszczenia na liście. Ponadto, w wyborach do PE (art. 366 § 2) przewiduje, że przy równości głosów w ramach tej samej listy, o obsadzie mandatu decyduje kolejność umieszczenia na liście (w Sejmie – losowanie). Również w

wyborach do rad decydująca jest w takiej sytuacji kolejność umieszczenia na liście. Z merytorycznego punktu widzenia dopuszczalne są oba rozwiązania, jednak z punktu widzenia zasady jednolitości i spójności wymaganej przy tego rodzaju kompleksowych aktach normatywnych, różnorodność ta jest błędem. Proponuje się więc by w art. 254 § 1 zdanie drugie otrzymało nowe brzmienie.

Propozycja poprawki:

"Jeżeli liczba tych obwodów byłaby równa, o pierwszeństwie rozstrzyga losowanie przeprowadzone zgodnie z przepisami art. 236.";

120) **art. 255 § 2 pkt 2, art. 287 § 2 pkt 2, art. 417 § 2 pkt 2, art. 527 § 2** – w przepisach tych stanowiąc o łącznym czasie rozpowszechniania audycji wyborczych w regionalnych programach niekonsekwentnie określa się, w jaki sposób należy odnieść ten limit do programu regionalnego. W art. 255 § 2 mówi się o programach regionalnych w ogóle, art. 287 § 2 mówi o odpowiednich programach regionalnych, natomiast art. 417 § 2 i art. 527 § 2 odnoszą się do każdego programu regionalnego. Mając na względzie wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych należałoby przytoczone przepisy ujednoczyć;

121) **art. 264** – w związku z kompletną regulacją dotyczącą granic okręgów wyborczych do Senatu oraz liczbą mandatów w nich obsadzanych, przepis art. 264 w proponowanej (a zarazem dotychczasowej) treści jest dziś całkowicie zbędny. Zamiast tego należałoby skonstruować regulację na kształt art. 202 i 203, które dotyczą dostosowywania granic lub wielkości okręgów sejmowych do zmian demograficznych.

Propozycja poprawki:

"Art. 264. § 1. Ustalenia liczby senatorów wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych oraz podziału województw na okręgi wyborcze dokonuje się według jednolitej normy przedstawicielstwa, obliczonej przez podzielenie liczby mieszkańców kraju przez ogólną liczbę senatorów wybieranych w okręgach wyborczych, z uwzględnieniem przepisów art. 263 i następujących zasad:

- 1) ułamki liczby mandatów senatorów wybieranych w okręgach wyborczych równe lub większe od 1/2, jakie wynikną z zastosowania jednolitej normy przedstawicielstwa, zaokrągla się w górę do liczby całkowitej;

2) jeżeli w wyniku postępowania, o którym mowa w pkt 1, liczba senatorów wybieranych w okręgach wyborczych przewyższa liczbę wynikającą z przepisu art. 259, mandaty nadwyżkowe odejmuje się w tych okręgach wyborczych, w których norma przedstawicielstwa obliczona dla okręgu wyborczego jest najmniejsza. W przypadku gdy liczba posłów jest mniejsza od wynikającej z przepisu art. 259, dodatkowe mandaty przydziela się tym okręgom wyborczym, w których norma przedstawicielstwa obliczona dla okręgu wyborczego jest największa.

§ 2. Podział na okręgi wyborcze, ich numery i granice oraz liczbę senatorów wybieranych w każdym okręgu, a także siedziby okręgowych komisji wyborczych określa załącznik nr 2 do kodeksu.

§ 3. Informację o okręgu wyborczym podaje się do wiadomości wyborcom danego okręgu wyborczego w formie obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej najpóźniej w 52 dniu przed dniem wyborów. Druk i rozplakatowanie obwieszczeń zapewnia Krajowe Biuro Wyborcze.

§ 4. Art. 203 stosuje się.";

122) należałoby uregulować sytuację gdy w wyborach do Senatu zgłosi się liczba kandydatów nie większa niż liczba mandatów do obsadzenia. Możliwe są dwa rozwiązania. Po pierwsze można analogicznie, jak w wyborach do rad (art. 388 i art. 399) nie przeprowadzać głosowania, a za wybranych uznać zgłoszonych kandydatów. Po drugie można analogicznie, jak w wyborach na wójta przeprowadzić wybory, z możliwością głosowania przeciw zgłoszonym kandydatom. Obecnie bowiem przeprowadza się wybory pozorne, wyborcy nie mogą bowiem głosować przeciw zgłoszonym kandydatom, co oznacza, że wszyscy, jeśli nie jest ich więcej niż liczba kandydatów uzyskują mandat (wystarczy uzyskanie jednego głosu). W tym celu w dziale IV należałoby dodać rozdział 4a (obsadzanie mandatów senatorskich bez głosowania), albo art. 272a i art. 276a (w przypadku gdy przyjęte zostanie głosowanie „za/przeciw”);

123) **art. 268 § 2** – proponuje się by w art. 268 § 2 skreślić zdanie drugie (zob. art. 261); przepisu takiego nie ma też przy wyborach do Parlamentu Europejskiego, a nie ulega wątpliwości, że w związku z art. 345 ma on w nich zastosowanie;

124) **art. 275 § 1** – należałoby uściślić odesłanie: wyrazy "art. 273" zastępuje się wyrazami "art. 273 § 2";

125) **art. 275 § 2** – należy skorygować odesłanie: wyrazy "art. 36 § 2 i 3" zastępuje się wyrazami "art. 36 § 6". Zob. art. 233 § 2;

126) w związku z **art. 261** z działu IV – Wybory do Senatu należy wyeliminować te przepisy, które powtarzają przepisy działu III.

Uwaga ta dotyczy (w nawiasie podane zostaną odpowiedniki przepisów w dziale III):

art. 277 (art. 238), **art. 278** (art. 239 i art. 240), **art. 279 – 281** (art. 241 – 243), **art. 282 – 285** (art. 250 – 253) i **art. 287 § 3** (art. 256 § 1)

W przypadku skreślenia art. 282 – 285, konieczna byłaby zmiana tytułu rozdziału. Rozdział 9 w dziale IV powinien w takiej sytuacji brzmieć następująco:

"Uzupełnienie składu Senatu"

127) **art. 287 § 5** – w przepisie upoważniającym brak jest wytycznych, co czyni go niezgodnym z art. 92 ust. 1 Konstytucji;

128) **art. 292** – przepis ten powtarza art. 7 § 1 pkt 3, w związku z tym należy go skreślić;

129) **art. 302 § 1** – przepis ten jest sprzeczny z art. 85 § 1 i w związku z tym należy go skreślić;

130) **art. 302 § 2** – przepis ten powtarza art. 85 § 2 i w związku z tym należy go skreślić;

131) **art. 303 § 1** – przepis ten powtarza art. 91 § 1, w związku z tym należy go skreślić;

132) **art. 303 § 2** – przepis ten jest sprzeczny z art. 91 § 2 i w związku z tym należy go skreślić. Przepis art. 91 § 2 w sposób wystarczający określa procedurę postępowania ze zgłoszeniem wykazującym wady;

133) **art. 306 § 2**, **art. 433 § 2** – przepisy te regulują kwestię wycofania poświadczonego podpisem poparcia kandydatowi (liście) na trzy różne sposoby: "Stwierdzone podpisem

poparcie dla kandydata **nie może być wycofane**", "Wycofanie udzielonego poparcia **nie jest skuteczne**". Tymczasem inne przepisy stanowią w takich sytuacjach, iż "Wycofanie udzielonego poparcia **nie rodzi skutków prawnych**".

Proponowana poprawka:

a) w art. 306 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Wycofanie udzielonego poparcia nie rodzi skutków prawnych",

b) w art. 433 w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Wycofanie udzielonego poparcia nie rodzi skutków prawnych";

134) **art. 307 § 1** – poprawka redakcyjna: wyraz "zarejestruje" zastępuje się wyrazem "rejestruje";

135) **art. 307 § 2 pkt 1** – w związku z tym, iż ustawodawca postanowił w opiniowanej ustawie powtórzyć przepis art. 127 ust. 3 Konstytucji (art. 7 § 1 pkt 3) należy w przepisie art. 307 § 2 pkt 1 odesłać do przepisu ustawy, a nie do Ustawy Zasadniczej.

Propozycja poprawki:

w art. 307 w § 2 w pkt 1 wyrazy "art. 127 ust. 3 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej" zastępuje się wyrazami "art. 7 § 1 pkt 3";

136) **art. 311** – przepis ten nie zawiera upoważnienia dla PKW do określenia wzoru karty do głosowania. Przepisy dotyczące innych wyborów, w regulacjach dotyczących kart do głosowania, taką delegację zawierają. Zob. np. art. 226 § 4;

137) **art. 315** – w związku z tym, iż wybory prezydenckie są jedynymi, w odniesieniu do których ustawodawca taki przepis instrukcyjny sformułował, należałoby go skreślić;

138) **art. 318 § 2** – w przepisie tym należy uściślić odesłanie: wyrazy "art. 36" zastępuje się wyrazami "art. 36 § 6";

139) **art. 336 § 1** – w przypadku innych wyborów wskazania, w jakim najpóźniej terminie postanowienie o zarządzeniu wyborów musi być podane do publicznej wiadomości i ogłoszone w dzienniku urzędowym, nie ma. W związku z tym należy rozważyć skreślenie wyrazów "w 5 dniu od zarządzenia wyborów";

140) w związku z tym, iż część regulacji zawartych w dziale III jest właściwa również w odniesieniu do wyborów do Parlamentu Europejskiego, w dziale VI – Wybory do Parlamentu Europejskiego w rozdziale 1 należałoby dodać przepis analogiczny do art. 261 (w dziale IV – Wybory do Senatu). Zabieg taki umożliwiłby rezygnację z części przepisów działu VI. Pozytywnym skutkiem takiego rozwiązania byłoby zapewnienie ustawie spójności w zakresie przepisów "wspólnych" wyborom do Sejmu oraz Parlamentu Europejskiego.

Propozycja poprawki:

w dziale VI w rozdziale 1 po art. 341 dodaje się art. 341a w brzmieniu:

"341a. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się odpowiednio przepisy działu III kodeksu."

W przypadku przyjęcia tej poprawki należałoby **skreślić**:

art. 345, rozdział 5 (art. 353 i art. 354) oraz art. 355

141) **art. 346, art. 347, art. 348 § 2, art. 349 § 1 i 2, art. 350 § 1 i 2, art. 351 § 1, 3 i 4, art. 359 § 5, art. 360 § 1, art. 361, art. 362, art. 363 § 1 i 2, art. 364 § 2 i 3, art. 365 § 1–3, art. 366 § 1 i 2, art. 367 § 2, art. 376 § 1 i 4** – w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego stosowanie określenia "lista okręgowa" jest błędne. Zamiast niego proponuje się "lista kandydatów";

142) **art. 358 § 4** – w związku z treścią art. 237 § 4 nasuwa się pytanie, czy w przepisie tym na końcu nie powinno być dodane zdanie w brzmieniu: "Adnotację o wniesieniu uwag zamieszcza się w protokole.";

143) **art. 360 § 2** - w przepisie tym należy skorygować odesłanie: wyrazy "art. 36 ust. 3" zastępuje się wyrazami "art. 36 § 6";

144) **art. 368 i art. 369** – w związku z tym, iż na podstawie obu tych przepisów PKW będzie podawała do publicznej wiadomości w zasadzie takie same informacje, nasuwa się pytanie, czy oba te przepisy są konieczne;

145) **art. 372 § 4** – poseł do Parlamentu Europejskiego może uzyskać mandat posła na Sejm na podstawie nie art. 241, ale art. 254. W związku z tym konieczne jest poprawienie odesłania: wyrazy "art. 241" zastępuje się wyrazami "art. 254";

146) **art. 373 § 2** – przepis ten należy dostosować do art. 7 § 2 pkt 2 lit. a (albo do art. 7 § 2 pkt 1 – jeśli zostanie przyjęta propozycja zmiany art. 7 § 2). Posłowie do PE w zaproponowanej przez Sejm ustawie są zrównani, jeśli chodzi o rodzaj skazania pozbawiającego prawa wybieralności, z posłami na Sejm – jest to kara pozbawienia wolności. Przepis art. 373 § 2 natomiast zobowiązuje błędnie Ministra Sprawiedliwości do przekazywania informacji o wszelkich skazaniach. Niezależnie od tego czy dotycząca zmiany art. 7 § 2 zostanie przyjęta, art. 373 należy zmienić. Ze względu na zrównanie posłów na Sejm i do PE w tym zakresie, można zastosować odesłanie;

Proponowana poprawka:

art. 373 otrzymuje brzmienie:

"Art. 373. Przepis art. 251 stosuje się odpowiednio. ";

albo:

w art. 373 w § 2 w pkt 1 i 2 po wyrazie "wyrokiem" dodaje się wyrazy "na karę pozbawienia wolności";

147) **art. 378 § 2** – w przepisie tym należy zastosować taką samą technikę jaką posłużono się w art. 378 § 1.

Propozycja poprawki:

w art. 378 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Można kandydować tylko do jednego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.";

148) **art. 383 § 2** – odsyła do rozporządzenia, o którym mowa w art. 380 § 2, tymczasem sam art. 380 § 2, odsyła do rozporządzenia, o którym mowa w art. 380 § 1,

Propozycja poprawki:

w art. 383 w § 2 skreśla się wyrazy "§ 2";

149) **art. 388** – w związku z tym, iż rzeczownik "rada" bez przymiotnika oznacza radę gminy, radę powiatu oraz sejmik województwa, należałoby uwzględnić ten skrót w art. 388 (techniką taką posłużył się ustawodawca m.in. w art. 377).

Propozycja poprawki:

w art. 388 skreśla się wyrazy "gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa";

150) **art. 396 § 3** – przepis ten powtarza art. 385 zdanie pierwsze i w związku z tym należy go skreślić;

151) w dziale VII w rozdziale 6 – Zgłaszanie kandydatów na radnych pominięto przepis o utworzeniu komitetu wyborczego organizacji pomimo, iż ustawodawca w art. 406 w pkt 3 przyznaje takiemu komitetowi prawo zgłaszania kandydatów. Rozwiązaniem tego problemu mogłoby być dodanie przepisu, zgodnie z którym do utworzenia komitetu wyborczego organizacji stosuje się odpowiednio art. 407 (komitet wyborczy partii politycznej).

Propozycja poprawki:

po art. 408 dodaje się art. 408a w brzmieniu:

"Art. 408a. Do komitetu wyborczego organizacji stosuje się odpowiednio art. 407.";

152) **art. 412** – należy skreślić § 2 oraz w § 1 wyrazy "oraz w Biuletynie Informacji Publicznej". Są to bowiem powtórzenia art. 93;

153) **art. 419 wprowadzenie do wyliczenia** – w tym fragmencie przepisu należy skreślić wyrazy ", pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej i komisarzy wyborczych,". Wyrazy te są bowiem powtórzeniem treści przepisów ogólnych o zadaniach PKW (art. 158 § 1 pkt 1) i komisarzy wyborczych (art. 165 § 1 pkt 1);

154) **art. 419 pkt 1** – w przepisie tym należy skreślić wyraz "(miejskie)". Przepisy o terytorialnych komisjach wyborczych nie posługują się takim uściśleniem. Fakt, iż w miastach funkcję gminnej komisji wyborczej pełni miejska komisja wyborcza wynika z chociażby ze stosowanego *per analogiam* art. 15 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym;

155) **art. 420 § 1, art. 463 § 1, art. 487 § 1** – przepisy te przewidują, że radni są wybierani "spośród zgłoszonych kandydatów". Dodatkowo w przypadku rad gmin przepis przewiduje, że radni są wybierani "bezpośrednio". Są one zbędne;

156) **art. 420 § 2, art. 463 § 2, art. 487 § 2** – przepisy te przewidują, że "Na jednego kandydata wyborca może oddać tylko jeden głos". W przypadku innych organów nie ma takich przepisów. Więcej niż jeden głos na jednego kandydata można oddać tylko w systemach "pióropusza" przez ustawę nieprzewidzianych. Przepisy te są więc zbędne,

ponieważ sugerują, że w innych wyborach na jednego kandydata można oddać więcej niż jeden głos. Takiej możliwości w Polsce nigdy nie było. Nawet w dotychczasowych wyborach do Senatu, choć można było oddać od 2 do 4 głosów, to tylko jeden na kandydata;

157) **art. 423 § 2** – należałoby skreślić wyraz "wielomandatowego"; przepis ten dotyczy bowiem tworzenia zarówno okręgów wielomandatowych jak i jednomandatowych;

158) **art. 429** – należy skorygować błędne odesłanie przepis powinien odsyłać do art. 427 § 1, a nie art. 425 § 1: wyrazy "art. 425 § 1" zastępuje się wyrazami "art. 427 § 1";

159) **art. 432 § 2** – w związku z art. 7 § 1 (definicja biernego prawa wyborczego) należy skreślić w tym przepisie wyrazy "(biernego prawa wyborczego)". Uwaga ta dotyczy również art. 515 § 1 pkt 1;

160) **art. 434 § 1** – mając na uwadze art. 433 § 4, wyrazy "osób popierających listę" należy zastąpić wyrazem "podpisów";

161) **art. 434 § 3** – w związku z tym przepisem nasuwa się pytanie, o jaki dokument w tym przepisie chodzi, czy o dokument stwierdzający ustanowienie pełnomocnika wyborczego, czy też o dokument upoważnienia, a może o oba dokumenty. Kwestia ta powinna być rozstrzygnięta w przepisie;

162) **art. 438 § 1** – mając na względzie, iż również w art. 437 § 2 mowa jest o uchwale gminnej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia w całości, wydaje się iż konsekwentnie również ta uchwała powinna być doręczana niezwłocznie wraz uzasadnieniem osobie zgłaszającej listę. Jeżeli taka jest wola ustawodawcy w art. 438 w § 1 należałoby odesłać do całego art. 437.

Propozycja poprawki:

w art. 438 w § 1 wyrazy "art. 437 § 1" zastępuje się wyrazami "art. 437";

163) **art. 442 § 1** – w przepisie tym należy skorelować zastosowane w nim odesłanie z odesłaniem zastosowanym w art. § 519 § 1. Przepisy te powinny odsyłać do merytorycznie analogicznego przepisu. Być może przepis ten powinien odsyłać do art.

432 § 5, a nie do art. 432 § 2. Możliwe jest również, iż błędne odesłanie jest w art. 519 § 1 i w tym przepisie należałoby dokonać poprawki;

164) **art. 442 § 6** – przepis ten powtarza treść art. 442 § 3 i w związku z tym należy go skreślić;

165) **art. 446 § 3** – przepis ten należałoby ujednoclić z innymi przepisami określającymi treść karty do głosowania m.in. art. 226 § 3 i art. 311 § 5;

166) **art. 447** – treść tego artykułu powtarza art. 69 i w związku z tym należy go skreślić;

Propozycja poprawki:

skreśla się art. 447;

167) **art. 453 § 2 i 3** – przepis § 2 przewiduje, że jeżeli – w gminie do 40 tys. mieszkańców – równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu otrzymali kandydaci z tej samej listy, o wyborze rozstrzyga kolejność umieszczenia nazwisk na liście. W gminach tych okręgi są jednomandatowe, lista danego komitetu może zawierać tylko jednego kandydata, a zatem nie jest możliwe uzyskanie przez kandydatów z tej listy takiej samej liczby głosów. Natomiast wbrew temu co stanowi przepis § 3, głosy kandydatów z listy danego komitetu nie mogą się też sumować, ponieważ, jak wskazano, komitety w tych gminach mogą zawierać tylko jednego kandydata. Stąd łączna liczba głosów oddanych na kandydatów danej listy nie może decydować o wyborze. Proponuje się więc by decydowała o tym większa liczba obwodów, w których kandydat otrzymał największą liczbę głosów, a gdyby to nie przyniosło rozstrzygnięcia, przeprowadziliby losowanie;

Propozycja poprawki:

w art. 453:

a) § 2 otrzymuje brzmienie

"§ 2. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów otrzyma równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze decyduje większa liczba obwodów, w których kandydaci otrzymali największą liczbę głosów, a gdyby i liczby obwodów były równe – rozstrzyga losowanie przeprowadzone przez komisję.",

b) skreśla się § 3;

168) **art. 454 § 3 zdanie drugie, art. 478 § 4, art. 503 § 6** – przepisy te dotyczą rozdziału mandatów w wyborach do rad gmin powyżej 40 tys. mieszkańców, rad powiatów oraz sejmików województw, w sytuacji, gdy na danej liście kandydatów równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu otrzymało dwóch lub więcej kandydatów z danej listy. O wyborze rozstrzyga wtedy "kolejność umieszczenia nazwisk kandydatów na liście". Tymczasem w wyborach do Sejmu, w takim przypadku rozstrzyga, najpierw większa liczba obwodów, a w razie jej równości – losowanie. Proponuje się więc by regulacje samorządowe ujednoczyć z sejmowymi;

Propozycja poprawki:

a) w art. 454 w § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

"Jeżeli więcej kandydatów niż liczba mandatów pozostałych do rozdzielienia otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze rozstrzyga większa liczba obwodów głosowania, w których kandydaci otrzymali największą liczbą głosów, a jeżeli liczba tych obwodów byłaby równa, o pierwszeństwie rozstrzyga losowanie przeprowadzone przez komisję.",

b) w art. 478 § 4 otrzymuje brzmienie:

"Jeżeli więcej kandydatów niż liczba mandatów pozostałych do rozdzielienia otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze rozstrzyga większa liczba obwodów głosowania, w których kandydaci otrzymali największą liczbą głosów, a jeżeli liczba tych obwodów byłaby równa, o pierwszeństwie rozstrzyga losowanie przeprowadzone przez komisję.",

c) w art. 503 § 6 otrzymuje brzmienie:

"Jeżeli więcej kandydatów niż liczba mandatów pozostałych do rozdzielienia otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze rozstrzyga większa liczba obwodów głosowania, w których kandydaci otrzymali największą liczbą głosów, a jeżeli liczba tych obwodów byłaby równa, o pierwszeństwie rozstrzyga losowanie przeprowadzone przez komisję.",

169) **art. 460, art. 484 § 1** – proponuje się by doprecyzować, że "do wyborów do rad powiatów (sejmików województw) w zakresie nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 9 dotyczące wyborów rad gmin w gminach powyżej 40 000 mieszkańców, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej". Oznacza, to, że z rozdziału 9 nie stosuje się tylko tych przepisów, które dotyczą wyłącznie wyborów do

rad gmin w gminach do 40 000 mieszkańców (są to wybory większościowe, w jednomandatowych okręgach wyborczych);

Propozycja poprawki:

a) art. 460 otrzymuje brzmienie:

"Art. 460. Do wyborów do rad powiatów w zakresie nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 9 dotyczące wyborów do rad gmin w gminach liczących powyżej 40 000 mieszkańców, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.",

b) w art. 484 § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Do wyborów do sejmików województw w zakresie nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 9 dotyczące wyborów do rad gmin w gminach liczących powyżej 40 000 mieszkańców, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.";

170) **art. 463 § 1, art. 465 § 3 i 4, art. 471 § 1** – pierwszy i trzeci artykuł przewiduje, że okręgi wyborcze w wyborach do rad powiatów liczą 3–10 mandatów, drugi artykuł przewiduje okręgi 5–10 mandatowe. Pomyłka ta powstała w roku 2002. Jest to dobra okazja by to naprawić;

Propozycja poprawki:

w art. 465 w § 3 w miejsce wyrazów "mniej niż 5" wprowadza się wyrazy "mniej niż 3";

171) **art. 463 § 1 zdanie pierwsze, art. 464, art. 466 § 1 i 2, art. 468–470, art. 472 § 2, art. 473–477, art. 479–483** – przepisy te są powtórzeniem przepisów art. 420, art. 422 § 1 i 2, art. 425 § 1 i 2, art. 427–429, art. 431 § 1, art. 444, art. 449–452, art. 455–459; obowiązek ich stosowania wynika z art. 460;

172) **art. 484 § 3, art. 485 pkt 2** – proponuje się dodanie w art. 484 § 3 w brzmieniu "Ilekoć w przepisach niniejszego rozdziału jest mowa o powiatowej komisji wyborczej rozumie się przez to również miejską komisję wyborczą w mieście na prawach powiatu". Jednocześnie proponuje się skreślenie w art. 485 pkt 2 słów "i miejskie";

Propozycja poprawek:

1) w art. 484 dodaje się § 3 w brzmieniu:

"§ 3. Ilekroć w przepisach niniejszego rozdziału jest mowa o powiatowej komisji wyborczej rozumie się przez to również miejską komisję wyborczą w mieście na prawach powiatu.";

2) w art. 485 w pkt 2 skreśla się wyrazy "i miejskie";

173) **art. 487, art. 488, art. 490 § 1, art. 491 § 1 i 3, art. 492, art. 496–500, art. 501 § 3, art. 503–506** – przepisy te są powtórzeniem przepisów art. 420, art. 422 § 1 i 2, art. 425 § 1, art. 434–444, art. 449–452, art. 455, art. 459; obowiązek ich stosowania wynika z art. 484 § 1;

Propozycja poprawki:

skreśla się: art. 487, art. 488, w art. 490 § 1, w art. 491 § 1 i § 3, art. 492, art. 496–500, w art. 501 § 3, art. 503–506;

174) **art. 490 § 3** – proponuje się nadać mu brzmienie: "Przepis art. 466 § 3 i art. 467 stosuje się odpowiednio.";

Propozycja poprawki:

w art. 490 § 3 otrzymuje brzmienie:

"§ 3. Przepis art. 466 § 3 i art. 467 stosuje się odpowiednio.";

175) **art. 501 § 2** – otrzymuje brzmienie: "W protokole wymienia się sumy liczb, o których mowa w art. 452 § 2.";

Propozycja poprawki:

w art. 501 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. W protokole wymienia się sumy liczb, o których mowa w art. 452 § 2.";

176) **art. 502** – proponuje się nadać mu brzmienie: "Do czynności wojewódzkiej komisji wyborczej podejmowanych po otrzymaniu protokołów, o których mowa w art. 501 § 2 przepisy dotyczące gminnych komisji wyborczych w gminach powyżej 40 000 mieszkańców stosuje się odpowiednio.";

Propozycja poprawki:

art. 502 otrzymuje brzmienie:

"Art. 502. Do czynności wojewódzkiej komisji wyborczej podejmowanych po otrzymaniu protokołów, o których mowa w art. 501 § 2 przepisy dotyczące gminnych komisji wyborczych w gminach powyżej 40 000 mieszkańców stosuje się odpowiednio.";

177) **art. 510 § 3 zdanie drugie** – zamiast wyrazów "gdy dwóch lub więcej kandydatów otrzyma tę samą liczbę głosów" proponuje się wyrazy "gdy więcej niż dwóch kandydatów otrzyma liczbę głosów". Dotychczasowe brzmienie sugeruje, że gdy dwaj pierwsi kandydaci otrzymają taką samą liczbę głosów, to przeprowadza się obliczenie obwodów, a następnie losowanie;

Propozycja poprawki:

w art. 510 w § 3 w zdaniu drugim wyrazy "gdy dwóch lub więcej kandydatów otrzyma tę samą liczbę głosów" zastępuje się wyrazami "gdy więcej niż dwóch kandydatów otrzyma liczbę głosów";

178) **art. 510 § 4** – w związku z wątpliwościami związanymi z obecnym brzmieniem tego przepisu (liczba ponownych głosowań, wycofywanie się także kolejnych kandydatów) proponuje się by przepisowi nowe brzmienie, współbrzmiące z art. 523:

Propozycja poprawki:

"§ 4. Jeżeli którykolwiek z dwóch kandydatów, o których mowa w § 3, wycofa zgodę na kandydowanie, utraci prawo wyborcze albo umrze, w ponownym głosowaniu bierze udział jeden kandydat.";

179) **art. 512 § 1** – przepis powtarza art. 419, którego obowiązek stosowania wynika z art. 507; należy go więc skreślić;

Propozycja poprawki:

w art. 512 skreśla się § 1 i 2;

180) **art. 517, art. 520, art. 526** – w związku z art. 507 przepisy te są zbędne;

Propozycja poprawki:

skreśla się art. 517, art. 520, art. 526;

181) **art. 550 § 2** – użyte w dwóch miejscach wyrazy "wykroczenia lub" są zbędne, ponieważ przepisy, do których odsyła ten przepis nie dotyczą wykroczeń;

182) **art. 551** – przepis ten błędnie umieszczono pomiędzy przepisem dotyczącym rodzajów kar a przepisem określającym procedurę; powinien od otrzymać oznaczenie art. 549a;

Propozycja poprawki:

art. 551 oznacza się jako art. 549a;

183) **art. 552** – błędnie odsyła do art. 538 i art. 540; powinien odsyłać do art. 539 i art. 541;

Propozycja poprawki:

w art. 552 wyrazy "art. 538, art. 540" zastępuje się wyrazami "art. 539, art. 541";

**IV. Uwagi szczegółowe do ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę
– Kodeks Wyborczy**

- 1) **art. 1** – w przepisie o wejściu w życie ustawy głównej zastosowano formułę, która w założeniu ma zagwarantować, iż kolejne wybory parlamentarne przeprowadzone zostaną już na zasadach określonych w Kodeksie. Należy stwierdzić jednoznacznie, iż art. 1 nie daje takiej gwarancji. To, na jakich zasadach odbędą się wybory parlamentarne zależeć będzie od tego, kiedy Prezydent takie wybory zarządzi. W przypadku zarządzenia wyborów przed upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie Kodeksu wybory odbędą się na dotychczasowych zasadach. Mając na względzie konieczność zapewnienia dostatecznej jednoznaczności przepisu o wejściu w życie, uwzględniając orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego oraz Zasady techniki prawodawczej należy stwierdzić, iż ustawa – Kodeks wyborczy powinna wchodzić w życie po upływie 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia. Zastosowane w art. 1 ust. 1 i 2 formuły de facto takie *vacatio legis* ustanawiają. Stanowią one bowiem, iż ustawa wprawdzie wejdzie w życie z dniem 1 lutego 2011 r., ale znajdzie zastosowanie dopiero po upływie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie (tj. 3 sierpnia 2011 r.), zaś do tego czasu stosowane będą przepisy dotychczasowe. Ponadto analizując art. 1 ustawy należy stwierdzić, iż jest on niezgodny z § 48 Zasad techniki prawodawczej, który określa, w jaki sposób powinna być zbudowana ustawa – Przepisy wprowadzające. Pierwszym przepisem tego rodzaju aktu jest przepis o wejściu w życie ustawy "głównej", następnie zamieszcza się przepisy zmieniające, uchylające, a dopiero później przepisy przejściowe i dostosowujące. Ostatnim przepisem ustawy – Przepisy wprowadzające jest przepis o jej wejściu w życie. Mając to na uwadze, przepisy zawarte w art. 1 w ust. 2 i 3 powinny być przeniesione do przepisów przejściowych. Poza tym zastosowana w art. 1 ust. 1 technika "z zastrzeżeniem" jest błędna (przede wszystkim tego rodzaju zastrzeżeń nie powinno się formułować w obrębie jednego artykułu). Poniżej sformułowano dwie grupy poprawek. Pierwsza uwzględnia 6-

miesięczne vacatio legis Kodeksu wyborczego, druga zaś – przy założeniu, iż przepis o wejściu w życie pozostaje co do zasady w kształcie uchwalonym przez Sejm – dokonuje jedynie przeniesienia przepisów przejściowych we właściwe miejsce w strukturze ustawy.

Propozycja poprawek (przy założeniu 6-miesięcznego vacatio legis):

- art. 1 otrzymuje brzmienie:

"Art. 1. Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr ..., poz. ...) wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.";

- w art. 12 wyrazy "12 miesięcy" zastępuje się wyrazami "6 miesięcy";

- po art. 15 dodaje się art. 15a w brzmieniu:

"Art. 15a.1. Ustawę wymienioną w art. 1, stosuje się do wyborów zarządzonych po dniu jej wejścia w życie oraz kadencji rozpoczętych po przeprowadzeniu tych wyborów.

2. Do wyborów zarządzonych przed dniem wejścia w życie ustawy wymienionej w art. 1, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Do nowych, przedterminowych i uzupełniających wyborów organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której ustawa wymieniona w art. 1, weszła w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Do przedterminowych wyborów wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której ustawa wymieniona w art. 1 weszła w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe.

- art. 16 otrzymuje brzmienie:

"Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.";

Propozycja poprawek (przy zachowaniu terminu wejścia przyjętego przez Sejm):

- art. 1 otrzymuje brzmienie:

"Art. 1. Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr ..., poz. ...) wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2011 r.";

- po art. 15 dodaje się art. 15a w brzmieniu:

"Art. 15a.1. Ustawę wymienioną w art. 1, stosuje się do wyborów zarządzonych po upływie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie oraz kadencji rozpoczętych po przeprowadzeniu tych wyborów.

2. Do wyborów zarządzonych przed upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wymienionej w art. 1, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Do wyborów:

- 1) uzupełniających do Senatu;
- 2) nowych, przedterminowych i uzupełniających organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) przedterminowych wójta (burmistrza, prezydenta miasta)
- przeprowadzanych w trakcie kadencji, w czasie której ustawa wymieniona w art. 1 weszła w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe.";

- 2) **systematyka aktu** - uwzględniając, iż nowelizowany akt nie jest obszerny należałoby zrezygnować z systematyzowania jego przepisów i w konsekwencji skreślić oznaczenia i tytuły jednostek systematyzacyjnych (nazwy jednostek systematyzacyjnych – § 62 ust. 2). Jest to uzasadnione również tym, iż tytuły rozdziałów 1 i 3 są nieadekwatne do treści tych rozdziałów. W rozdziale pierwszym sformułowany jest przepis o wejściu w życie ustawy "głównej", a nie przepis ogólny (w rozumieniu Zasad techniki prawodawczej przepis ogólny jest przepisem merytorycznym). Natomiast w rozdziale 3 art. 10 – 13 nie są przepisami przejściowymi, ale dostosowującymi.

Propozycja poprawki:

skreśla się oznaczenia i tytuły rozdziałów 1 – 3;

- 3) **art. 3 pkt 2, art. 33 pkt 7** – zapewne wolą ustawodawcy było odesłanie w tym przepisie do art. 397 § 1 pkt 3 i § 5 (rozwiązanie rady jednostki samorządu terytorialnego z mocy prawa w związku ze zmianami w podziale terytorialnym państwa).

Propozycja poprawki:

w art. 3 w pkt 2, w ust. 7 wyrazy "art. 380 § 1 pkt 3" zastępuje się wyrazami "art. 397 § 1 pkt 3";

- 4) **art. 4 pkt 2, art. 29 ust. 7** – przepis ten powinien odsyłać do ust. 6, a nie sam do siebie.

Propozycja poprawki:

w art. 4 w pkt 2, w ust. 7 wyrazy "ust. 7" zastępuje się wyrazami "ust. 6";

- 5) **art. 7 pkt 3** – mając na względzie zapewnienie precyzji przepisowi zmieniającemu oraz uwzględniając fakt, iż wyrazy "przepisy ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej i do Senatu Rzeczypospolitej" zastały użyte w ustawie o referendum

ogólnokrajowym w różnym przypadku proponuje się przyjęcie niżej sformułowanej poprawki uściślającej.

Propozycja poprawki:

w art. 7 w pkt 3 po wyrazach "art. 92 w ust. 1" dodaje się wyrazy "w różnym przypadku" oraz po wyrazach "zastępuje się" dodaje się wyrazy "użytymi w odpowiednim przypadku";

- 6) **art. 14** – uwzględniając powszechnie stosowaną technikę formułowania przepisu czasowo utrzymującego w mocy dotychczasowe akty wykonawcze proponuje się, aby dotychczasowe przepisy wykonawcze zachowały moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy – Kodeks wyborczy. Technika ta pozwoli uniknąć sytuacji, w której między wydaniem nowych przepisów a dniem ich wejścia w życie byłaby luka w zakresie przepisów wykonawczych.

Propozycja poprawki:

w art. 14 wyrazy "czasu wydania nowych przepisów wykonawczych" zastępuje się wyrazami "wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych";

- 7) **art. 15** – kierując się § 48 Zasad techniki prawodawczej art. 15 powinien być umieszczony po przepisach zmieniających, a więc po art. 9.

Propozycja poprawki:

- w art. 14 wyrazy "art. 15" zastępuje się wyrazami "art. 9a";
- dotychczasowy art. 15 oznacza się jako art. 9a.

Opracowali:

Marek Jarentowski – Ekspert ds. legislacji

Jakub Zabielski – Główny legislator